SUOMEN LAIKAJÄRJESTÖ RY.

VENÄLÄIS-EUROOPPALAISEN LAIKAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2020–2024

Sisältö

1. YHTEENVETO 3
2. RODUN TAUSTA 4
2.1 Rodun alkuperä 4
2.2 Rodun kehitys nykyiseen muotoon 4
2.3 Rodun tulo Suomeen 5
2.4 Rodun käyttötarkoitus 6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA 7
4. RODUN NYKYTILANNE 8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja 8
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet 15
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta 16
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa 16
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet 16
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen 19
4.3. Terveys ja lisääntyminen 20
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet 20
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet 20
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt 26
4.3.4 Lisääntyminen 27
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet 27
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista 27
4.4. Ulkomuoto 28
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA 33
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS 34
6.1 Jalostuksen tavoitteet 34
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille 35
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet 39
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin 41
6.4.1 Varautuminen ongelmiin 42
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta 44
7. LÄHTEET 45

1. YHTEENVETO

Venäläis-eurooppalaisen laikan jalostuksentavoiteohjelmassa (JTO) kerrotaan lyhyesti rodun alkuperästä, historiasta ja taustasta, sekä siitä, miten ja keiden toimesta venäläis-eurooppalainen laika tuli Suomeen. JTO:sta löytyy tietoa, niin venäläis-eurooppalaisen laikan kasvattajille, kuin koiranomistajille tai sen hankkimista suunnitteleville. Siinä tarkastellaan rodun nykytilaa ja, mihin tulevaisuuden jalostustavoitteissa tulisi tähdätä, jotta turvattaisiin rodun populaation monimuotoisuus, sekä suosio monimuotoisena metsästyspystykorvana.

Ongelmia voi muodostua pienehköstä populaatiosta, joka voi johtaa sukusiitosasteen nousuun ja geenipohjan kaventumiseen, josta seuraa väistämättömästi rodun terveysominaisuuksien heikkeneminen. Tällöin on oltava erityisen tarkkana ja varottava ns. matadoriuroksien käyttöä, jotka vääjäämättömästi nostavat myöhemmin sukusiitosasteen korkeaksi. Tuontikoirien käyttö antaa jalostuksellisesti huomattavasti lisävaihtoehtoja.

Toiseksi ongelmakohdaksi voi muodostua metsästysominaisuuksien heikkeneminen. Venäläis-eurooppalainen laika on metsästyskoira ja tärkeimpänä tavoitteena on sen metsästysominaisuuksien säilyttäminen ja parantaminen. Käyttöominaisuuksien parantamisen suhteen tulee jokaisessa astutuksessa ottaa huomioon paritukseen käytettävien koirien toisiaan täydentävät ominaisuudet, jotta käyttöominaisuuksien parantaminen olisi mahdollista. Lisäksi ulkomuodon liiallinen ihannointi, yhdistettynä hyväluontoisuuteen, sisältää suuria riskejä koirien ohjautumisesta ns. ei metsästäjien käyttöön eli näyttelykoiriksi.

Rodun kannalta on erityisen tärkeää, että jalostukseen käytettävien koirien tulee olla suvultaan laajapohjaisia (ss-aste), terveitä, luonteeltaan tasapainoisia, sekä metsästysominaisuuksiltaan sellaisia, joissa on käyttöominaisuuksien parantamisen kannalta oikeita ominaisuuksia. Ulkomuodollisesti seuraavalla viisivuotiskaudella riittää, että koirat ovat hyviä rotunsa edustajia. Viime vuosina näyttelykäyntien määrä on ollut moninkertainen käyttökokeissa käynteihin nähden. Jalostustoimikunnan yksi haasteellisimpia tehtäviä olisikin se, että miten saataisiin käyttökokeissa käyntien määrä huomattavasti kohoamaan.

Käyttöominaisuuksien suhteen seuraavalla viisivuotiskaudella pyritään kohottamaan rodun metsästysominaisuuksia, jotta jatkossakin olisi tarjolla monimuotoinen metsästyspystykorva.

Jalostuksentavoiteohjelmasta löytyy kaikki tarvittavat tiedot ja keinot, joilla venäläis-eurooppalaista laikaa pyritään entisestään kehittämään, jotta se säilyttäisi asemansa suomalaisena metsästyskoirana.

2. RODUN TAUSTA

2.1 Rodun alkuperä

Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat kotoisin nykyisen Venäjän Euroopan-puoleisen osan pohjoiselta metsävyöhykkeeltä. Varsinainen alue, jolta ne ovat peräisin, on nykyinen Komin tasavalta. Sieltä ovat peräisin myös vanhat nimitykset kuten syrjääni laika, komi-syrjäänien laika ja komi laika. Voimakkaasti tapahtuneen teollistumisen seurauksena pohjoisille metsästysalueille alettiin tuoda paljon muunkin rotuisia koiria. Pito-olosuhteiden alkukantaisuuden ja alkeellisenkin valinnan puuttumisen seurauksena syrjääni laikojen maantieteellinen eristyneisyys ja rotupuhtaus hävisivät.

2.2 Rodun kehitys nykyiseen muotoon

Varsinaisen venäläis-eurooppalaisen laikan jalostustyö alkoi toisen maailmansodan jälkeen ja sen perustana olivat tyypiltään samankaltaiset Pohjois-Uralin ja Länsi-Siperian laikakannat, jotka olivat vielä puhtaita risteymistä. Jalostus painottui lähinnä Moskovan ympäristöön ja johtavassa asemassa oli Kalinin alueella, Konakovin piirissä sijaitseva VNIO:n kennel (VNIO = yleisliittolainen metsästyksentutkimuslaitos). Rodun kantayksilöinä pidetään kennelissä syntyneitä pentuesisaruksia Putik 65/1 ja Pomka 76/1, joiden isä oli Komin ASNT:stä tuotu Muzgar ja äiti ostjakkityyppinen (länsi-siperian) laika Pitjuh II. Putik ja sen jälkeläiset olivat erinomaisia käyttökoiria, erityisesti turkiseläinten metsästyksessä. Ne olivat myös ulkomuodoltaan vaikuttavia. Putikin perusteella laadittiin rodun ensimmäinen rotumääritelmä, joka on pohjana rotumääritelmälle vielä nykyisinkin.

Rodun taso oli ulkomuoto-ominaisuuksien suhteen aluksi heikko ja rotutyypin periytymisvarmuus huono. Erityisesti narttujen keskuudessa tavattiin pienikokoisuutta ja rodussa esiintyi yleisesti myös mm. pitkärunkoisuutta, liian pitkää tai heikosti kehittynyttä karvapeitettä, kapeapäisyyttä, haja-asentoisia korvia ja vaaleita silmiä. Mustavalkoisen värin lisäksi esiintyi myös harmaata, harmaankirjavaa, punaista ja punaisenkirjavaa. Tähän tilanteeseen vaikutti luonnollisesti rodun nuoruus sekä rodun syntyvaiheisiin ja kehitykseen liittyvät poikkeukselliset piirteet.

Alkuaikoina rotuun liitettiin Neuvostoliiton Euroopan-puoleisen alueen suhteellisen kirjavaa laikakantaa, joka oli jo merkittävästi risteytynyt ja poikkesi merkittävästi osin jo hyväksytystä rotumääritelmästä. Tämä vaikeutti uuden rodun luomistyötä. Rodun jalostusta jarruttivat lisäksi uuden rotuluokituksen vastustajat. Vielä 1960-luvulla eri laikarotujen jalostuksessa käytettiin risteytyksiä, joista syntyneet pennut täydensivät yhdessä myös polveutumiseltaan tuntemattomien koirien kanssa laikakantaa. Tässä tilanteessa oli tarpeen yhdistää ja keskittää rodunharrastajien voimavaroja ottamalla käyttöön jalostuksellisia valintamenetelmiä laikojen jalostamiseksi paremmin rotutyyppiä vastaavaksi.

VNIO:n kennelissä rotua jalostettiin vuorottelemalla sukusiitosta kantayksilöön ja ulkosiitosta, johon käytettiin ei-sukulaisia mutta tyypiltään samankaltaisia uroksia. Näitä uroksia ei kuitenkaan käytetty sukusiitokseen. Kennelin ulkopuolella jalostuskoirat joutuivat kuitenkin usein sellaisille omistajille, jotka eivät halunneet jatkaa aloitetunkaltaista jalostustyötä. He käyttivät yhdistelmiä, joissa pyrittiin välttämään sukusiitosta, mutta niissä näkyi myös haluttomuus käyttää astutukseen muun, kuin oman asuinpaikan koiria. Näin useita hyviä kantanarttuja astutettiin epäkelvollisilla uroksilla. Ainoastaan Kalinin alueen Konakovossa rodun harrastajat pitivät tiukasti kiinni kennelin jalostusmenetelmistä, minkä ansiosta heidän onnistui luoda suhteellisen yhdenmukainen ja korkealaatuinen ryhmä venäläis-eurooppalaisia laikoja, mikä edisti huomattavasti rodun kehitystä.

1960-luvun puoliväliin mennessä oli kannan luomisessa saavutettu ne tavoitteet, joita rodunomaisen ulkomuodon ja käyttöominaisuuksien puolesta oli sille asetettu. Kannan erittely lukuisten näyttelyiden, katselmusten, kenttäkokeiden ja kilpailutulosten perusteella vahvisti ulkomuodon riittävän korkean tason ja rodun hyvät käyttöominaisuudet. Rotu alkoikin olla suosittu metsästäjien keskuudessa. Rodussa esiintyi yhä paljon myös kielteisiä ominaisuuksia, kuten hentoluisuutta, liian pitkää vartaloa sekä vääränväristä jälkikasvua. Kaikilla rodun edustajilla ei ollut vielä tällöin täyttä neljän polven kantakirjaa, eikä kannan yhdenmukaisuus ollut riittävä. Tarvittiin yhä pikkutarkkaa valintatyötä.

1960-luvulla venäläis-eurooppalaisen laikarodun kehitys meni kuitenkin suurin harppauksin eteenpäin. Tarkan jalostuksen ja voimakkaan koirakannan kasvun myötä koirista tuli yhdenmukaisempia. Rodulle tyypillinen mustavalkoinen väritys, pään muodot sekä käyttäytymistyyppi vakiintuivat ja luusto vahvistui. 1970-luvulla venäläis-eurooppalaisen laikarodun nousu jatkui. Siitoseläimillä oli jo täydet kantakirjat ja rodun edustajien määrä sekä ominaisuudet olivat nousseet roimasti. Varsinkin Moskovan alueella eriasteisissa koirakokeissa ja – kilpailuissa venäläis-eurooppalaiset laikat sijoittuivat myös kärkisijoille.

Esimerkkinä hyvästä jalostustyöstä voidaan mainita vuoden 1965 tienoilla aikaansaatu uusi siitoseläinryhmä. Se polveutui S.D. Bogolepovin omistamasta koirasta, Dzhoi m-60/lre. Tämän populaation urosten aktiivinen käyttö jalostustyöhön vaikutti huomattavasti luuston vahvistumiseen, ulkonevien poskipäiden korostumiseen, korvien hyvään kiinnittymiseen sekä tummiin silmiin. Nämä hyvät ominaisuudet olivat itse asiassa peräisin eräältä nartulta, Champion Notshkalta 1044/lre. Tämän siitoseläinryhmän jälkikasvussa oli erittäin lupaavia yksilöitä ja vuoden 1967 tietämillä saatiin aikaiseksi jalostuslinja, joka nimettiin kanta emän mukaan. Sitä käytettiin laajasti myös Moskovan ulkopuolella ja sen siitoseläimillä oli hyvää käyttöä mm. Kalinissa, Jaroslavissa ja Permissä. Myöhemmin siitä on saatu muutama uusikin itsenäinen jalostuslinja.

Jalostukseen käytettyjen urosten rooli on ollut eittämättä suuri, mutta ei pidä unohtaa myöskään siitosnarttujen monipäistä joukkoa. Ne ovat antaneet merkittävän panoksensa rodun lisääntymiseen. Alussa nartut astutettiin ilman sen kummempia rajoituksia, mutta myöhemmin rodun laadun nostamiseksi astutukseen päästettiin vain hyvän ulkomuodon omaavia narttuja. Niiltä vaadittiin myös vuosittain riittävää näyttöä käyttöominaisuuksista, mikä edelleen mahdollisti korkealuokkaisen ja terveen jälkikasvun saamisen.

Koko jalostustyö on tapahtunut alun haparoinnin jälkeen mallikkaasti. Koko ajan on ollut tavoitteena tinkimätön käyttöominaisuuksien parantaminen ja vastaavasti venäläis-eurooppalaiselle laikalle epätoivottavien käyttöominaisuuksien poistaminen. Erityisesti Moskovan ympäristössä tuotetuilla venäläis-eurooppalaisilla laikoilla oli hyvä ulkomuoto, erittäin hyvät käyttöominaisuudet ja hyvä yhdenmukaisuus. Tämä kaikki on ollut pohjana nykyisenkin venäläis-eurooppalaisen laikarodun kehittämistyössä ja saamme olla kiitollisia itänaapurien sinnikkäälle ja tuottavalle jalostustyölle, jota he menestyksellisesti tekivät.

[1)] Kirjoitus perustuu A. Golubejevin ja D. Furtovin alkuperäisteksteihin (käännös S. Laitinen ja Eila Kämäräinen). Alkuperäiset käännökset on julkaistu Laika-lehdissä vuonna 1988

2.3 Rodun tulo Suomeen

SKL:n tiedostojen mukaan ensimmäinen venäläis-eurooppalainen laika rekisteröitiin Suomen Kennelliiton rekisteriin vuonna 1975. Koiran nimi oli Noko (SF12559K/75) ja sen maahantuojana toimi Markku Loimela, joka toi itänaapurista hieman myöhemmin myös toisen uroksen (Urman SF12222B/77) sekä kaksi narttua

(Vajda SF12221A/77 ja Purga SF09333X/78). Ensimmäinen venäläis-eurooppalainen laikapentue syntyi Suomessa vuonna 1978.

1980-luvun puoleenväliin asti näyttelyissä käynti oli vaisua. Vain muutamia koiria oli siihen mennessä käytetty näyttelykehässä. Sen jälkeen käynnit ovat lisääntyneet. Koiria on sittemmin alettu käyttää jonkin verran myös metsästyskoirille tarkoitetuissa rodunomaisissa kokeissa. Luokkatuloksen haukkuneita koiria löytyy vuosien 1975 ja 2011 väliltä yhteensä 44, joista 35 koiraa on haukkunut tuloksen hirvenhaukkukokeessa ja 9 koiraa linnunhaukkukokeessa sekä näistä 4 koiralla on kahdesta erilajista koetulokset. Näiden lisäksi on koiria, joita on käytetty kokeissa, mutta ne ovat jääneet ilman luokkatulosta.

2.4 Rodun käyttötarkoitus

Venäläis-eurooppalainen laika on metsästyskoira, joka käyttöominaisuuksiensa vuoksi, soveltuu erinomaisesti eri riistalajien pyyntiin, kuten suurriista (hirvi, karhu), kanalinnut sekä pienpedot. Se tulisi säilyttää jatkossakin, nimenomaan kaiken riistan koirana.

Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat myös erinomaisia vahtikoira ilman vaarallista häijyyttä tuntemattomia ihmisiä kohtaan. Ne antavat aina hälytysmerkin muista koirista tai eläimistä. Nämä koirat eivät sovi kaupunkioloihin, koska ne tarvitsevat vapautta ja vapaata vuorovaikutusta ympäristönsä kanssa ja paljon liikuntaa pysyäkseen terveinä, sekä fyysisesti, että henkisesti. Läpi historian venäläis-eurooppalaiset laikat ovat olleet maalla asuvien ja metsästävien ihmisten koiria ja siksi ne ovatkin oppineet jättämään kesytetyt eläimet rauhaan.

Kasvattajat

Viimeisen kymmenen vuoden aikana venäläis-eurooppalaisten laikojen pentueita kasvattaneita kenneleitä on ollut jalostustietokannan mukaan 18 kenneliä. Kaikilla näillä on voimassa oleva kasvattajasitoumus. Lisäksi on muutamia kasvattajia, jotka ovat teettäneet yhden pentueen, joilla ei ole kennelnimeä. **Taulukko 1** kertoo kenneleiden pentuemäärät viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Taulukko 1: Kenneltilasto 2011 – 2020

Kennel	Pentueet	Pennut	Ens. pentue	Viim. pentue	Emän keskim. jalostusikä	Pentueita keskim. vuodessa	FIN MVA	FIN KVA	FIN KVA-J	Yht. pentueita
AMMU-UHKAN*	2	9	2013	2016	5 v 1 kk	0,5				2
GLEIZZ*	1	8	2012	2012	2 v 6 kk	1,0				151
GRANITSAN*	3	22	2010	2016	5 v 8 kk	0,4		1		3
HOT GUY*	1	7	2016	2016	6 v 1 kk	1,0				19
KELOPAHKAN*	5	32	2013	2020	4 v 4 kk	0,6				5
KIVITASKUN*	57	292	1987	2019	5 v 2 kk	1,7	1			59
LAMMINKORVEN*	2	14	2008	2018	3 v 3 kk	0,2				4
NOTKOLAN*	1	6	2019	2019	2 v 4 kk	1,0				1
PAULASUO*	28	108	1995	2015	3 v 2 kk	1,3				51
PEURAPELLON*	1	2	2020	2020	3 v 1 kk	1,0				1
PIHKATAPIN*	11	72	2001	2018	4 v 5 kk	0,6	2			14
PONKUPEIKON*	2	10	2014	2016	4 v 2 kk	0,7				2
RÄHINÄPESÄN*	2	12	2004	2017	3 v 8 kk	0,1				30
SILTAMIEHEN*	7	24	2007	2016	5 v 1 kk	0,7	3	1		23
TAIVASKERON*	1	5	2015	2015	1 v 11 kk	1,0				2
TUORANKURUN*	5	28	2003	2014	4 v 5 kk	0,4				6
USVANEVAN*	1	4	2019	2019	6 v 2 kk	1,0				3
YHENTÄHEN*	1	3	2019	2019	4 v 11 kk	1,0				1

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Laikayhdistys ry perustettiin 1.9.1981. Yhtenä perustajajäsenenä oli Markku Loimela, joka on nykyisin yhdistyksemme kunniapuheenjohtaja. Yhdistys kuului silloin Suomen Pystykorvajärjestö ry:n alaisuuteen, rotua harrastavana yhdistyksenä.

Vuonna 1989 hyväksyttiin laikoille oma rotujärjestö Suomen Laikajärjestö - FinskaLaikaklubben r.y. Rotujärjestö julkaisee Laika -nimistä jäsenlehteä neljä numeroa vuodessa, sekä vuosikirjan koe- ja näyttelytuloksista. Järjestössä jäseniä on tällä hetkellä 1307 (31.12. -19).

ORGANISAATIOKAAVIO

SUOMEN LAIKAJÄRJESTÖ

Puheenjohtaja

Hallitus

3 JALOSTUSTOIMIKUNTAA (JAOSTOT)

Itäsiperian- länsisiperian- ja venäläis-eurooppalainen laika

Jaoston vetäjä

Jalostusneuvoja

Jalostusorganisaatio (jaosto)

Venäläis-eurooppalaisenlaikan jalostusta johtaa ja valvoo rotujärjestön hallitus, joka nimittää jaoston. Jaoston jäsenien tulee olla rotuun perehtyneitä ja jalostusneuvojan tulee lisäksi olla Kennelliiton kouluttama henkilö. Jaosto vastaa käytännön neuvonnasta kentällä, noudattaen voimassa olevaa jalostuksen tavoiteohjelmaa. Tarvittaessa jalostusneuvonta käyttää joko järjestön sisäisiä tai ulkopuolisia asiantuntijoita hyödykseen jalostukseen liittyvissä asioissa. Jaoston tehtävänä on myös JTO:n toteutumisen seuranta, päivitys sekä raportointi järjestön hallitukselle. Venäläis-eurooppalaisessa laikajaostossa ei ole tällä hetkellä yhtään jäsentä, joka olisi suorittanut Suomen Kennelliiton järjestämän jalostusneuvojan perus- ja jatkokurssin hyväksytysti. Jaoston jäsenistö (jalostusneuvoja) osallistuu mahdollisuuksien mukaan tuleviin Kennelliiton koulutuksiin.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Perinnöllinen monimuotoisuus

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

[2)] *MMT Katariina Mäki*

Populaation koko ja rakenne

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyyligeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella.

Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä niitä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.[2)] *MMT Katariina Mäki*

Venäläis-eurooppalaiset laikat eivät ole aiemmin olleet Suomessa yhtä suosittuja kuin kaksi muuta laikarotua, johtuen luultavasti metsästyksen painottumisesta useimmilla metsästäjillä pääasiassa hirviin. Monipuolisesti eri riistalajeista kiinnostuneiden metsästäjien keskuudessa rotu on viime vuosina kuitenkin parantanut asemiaan ja saavuttanut suurta kiinnostusta monimuotoisena metsästyspystykorvana.

Kaikkiaan venäläis-eurooppalaisia laikoja on rekisteröity Suomessa 1 732 kpl (1975 – 2020). Tällä hetkellä Suomen venäläis-eurooppalainen laikakanta on arviolta noin 400 - 500 yksilöä. Taulukossa 3 on esitetty koirien rekisteröintimäärät Suomessa.

Taulukko 2. Vuosittainen jalostuspohja lukuina viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Pentueet, eri urokset/nartut, isät/emät, tehollinen populaatio, jalostukseen käytettyjen koirien prosentuaalinen osuus.

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2020	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**	**2012**	**2011**
Per vuosi										
- pentueet	3	5	5	8	8	7	5	8	9	4
- jalostukseen käytetyt eri urokset	3	5	5	7	6	6	5	5	7	3
- jalostukseen käytetyt eri nartut	3	5	5	8	8	7	5	8	9	4
- isät/emät	1,00	1,00	1,00	0,88	0,75	0,86	1,00	0,62	0,78	0,75
- tehollinen populaatio	4 (67%)	7 (70%)	7 (70%)	10 (62%)	10 (62%)	9 (64%)	7 (70%)	9 (56%)	11 (61%)	5 (62%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	0%	0%	6%	3%	5%	8%	10%	31%	0%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	0%	0%	14%	0%	27%	15%	29%	12%	30%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	21	26	28	28	28	29	26	26	24	24
- jalostukseen käytetyt eri urokset	16	17	19	21	19	19	15	13	16	19
- jalostukseen käytetyt eri nartut	17	21	21	22	23	23	21	18	17	19
- isät/emät	0,94	0,81	0,90	0,95	0,83	0,83	0,71	0,72	0,94	1,00
- tehollinen populaatio	22 (52%)	26 (50%)	27 (48%)	29 (52%)	29 (52%)	29 (50%)	25 (48%)	21 (40%)	22 (46%)	25 (52%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2%	3%	4%	6%	7%	15%	17%	21%	30%	24%
- nartuista käytetty jalostukseen	6%	5%	10%	14%	19%	23%	22%	28%	24%	25%

Taulukko 3. Taulukossa on ilmoitettu rekisteröintien vuositilastot viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Vuositilasto – rekisteröinnit 2011 - 2020

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	17	22	32	33	44	34	22	43	39	13
Tuonnit	2	1	3	5	3	3	3	1	11	4
Rekisteröinnit yht.	19	23	35	38	47	37	25	44	50	17
Pentueet	3	5	5	8	8	7	5	8	9	4
Pentuekoko	5,7	4,4	6,4	4,1	5,5	4,9	4,4	5,4	4,3	3,2
Kasvattajat	3	5	5	8	8	6	5	5	8	3

Rodun keskimääräiset rekisteröintimäärät ovat olleet viimeisen kolmen vuoden aikana huolestuttavassa laskussa. Täytyy kuitenkin huomioida, että rodun alkuperäismaassa Venäjällä koirien rekisteröinti määrät ovat huomattavat. Lisäksi Baltian maissa rekisteröidään n. 130 - 170 koiraa/vuosi.

Harvalukuisessa rodussa vuosittaisiin rekisteröintimääriin vaikuttavat helposti muutama suunniteltu astutus, jotka ovat jostain syystä epäonnistuneet. Lisäksi astutuksiin ovat vaikuttaneet käyttöominaisuuksiltaan astutuskelpoisten narttujen vähäinen lukumäärä sekä se, että kasvattajia on vähän. Monet koiran omistajat epäröivät astuttaa narttujaan.

Ulkomainen jalostuspohja

Suomen venäläis-eurooppalainen laikakanta on tällä hetkellä vieläkin kapeahko jalostuspohjaltaan, mutta hyvien naapurimaasuhteiden ansiosta maahamme on tuotu vierassukuisia koiria laajentamaan geenipohjaamme. Viimeisen kahdeksan vuoden aikana koiria on tuotu Venäjältä 8 kpl ja Virosta 51 kpl.

Venäjällä on olemassa meidän omiin sukulinjoihimme verrattuna jo käytännössä täysin eriäviä sukulinjoja. Suomeen tuodut venäläis-eurooppalaiset laikat, jotka ovat kantakoiriamme (Noko,Urman), löytyvät koiriemme sukutauluista 8.-10. sukupolvesta. Nämä koirat tuotiin Venäjältä.

Venäjällä vastaavasti kaikkien koirien takaa löytyvät kantakoirat esiintyvät noin 15. sukupolvessa.

Sukusiitos

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman

sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. [2)] *MMT Katariina Mäki*

Venäläis-eurooppalaisten laikojen sukusiitosprosentti lasketaan kotimaisilla linjoilla kahdeksaan sukupolveen saakka. Sukusiitosaste on kehittynyt myönteiseen suuntaan merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Koiranetin ilmoittama sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, koska Kennelliitto tallentaa tuontikoirista vain 3 sukupolven tiedot. Ilmoitettu sukusiitosaste on siis vain arvio todellisesta tilanteesta, mutta sen kehittymissuunta on kuitenkin tärkeä.

Kymmenen viimeisen vuoden sukusiitosprosentin keskiarvo on 1,63 % laskettuna kahdeksaan sukupolveen. Kolmen edellisen vuoden sukusiitosprosentin keskiarvo on 3,47 % laskettuna kahdeksaan sukupolveen. Tuontikoirien runsaus mahdollistaa jatkossakin pitämään sukusiitosprosentin alhaisena, mikäli tuontikoiria valikoituu jalostuskoiriksi. Päällimmäisenä tavoitteena on ollut sukusiitosprosentti pitää alle 6,25 %, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Mutta tavoitellaan kuitenkin vuosittaisen sukusiitoksen keskiarvon pitämistä enintään 3-4 prosenttiyksikön välillä, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Tämä tulee laajentamaan rodun monimuotoisuutta.

Jalostukseen käytetyt koirat

Muutamia uroksia on koirapopulaation kokoon nähden käytetty huolestuttavan paljon jalostuksessa. Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen jalostuskäyttö on ilmoitettu taulukossa 4.

Vihusauna Otto ja Kivitaskun Rokka ovat kaksi eniten käytettyä urosta jalostukseen. Toisen polven jälkeläismäärät kohoavat näillä koirilla myös korkeiksi. Yksittäisistä nartuista kaksi eniten käytettyä koiraa ovat Metsäkutsu Chipa ja Siltamiehen Salli.

Yksittäisen koiran jälkeläismääräksi suositellaan enimmillään 15 jälkeläistä eri yhdistelmistä elinaikanaan.

Samojen yhdistelmien toistamista rodussa on esiintynyt vähän. Ilmeisesti on huomattu, että toinen yhdistelmä ei ole ensimmäisen veroinen. Jalostusohjeistuksessa jalostustoimikunta käyttää harkintaa uusinta-astutuksen kohdalla. Ainut seikka uusinta-astutuksen suosittelemiselle olisi se, että ensimmäisestä pentueesta syntyi vain 1-2 jälkeläistä, jotka on todettu olevan käyttöominaisuuksiltaan rodun erinomaisia edustajia, eikä kyseisellä koiralla olisi muita jälkeläisiä.

Taulukko 4. Jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärät, jalostusikä, sukusiitosprosentit viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Jalostukseen käytetyt eri urokset	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
- kaikki	3	5	5	7	6	6	5	5	7	3
- kotimaiset	2	5	4	3	6	4	3	3	2	2
- tuonnit	1			2		2	1	2	4	1
- ulkomaiset	0	0	1	2	0	0	1	0	1	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v	4 v 11 kk	6 v	5 v 8 kk	4 v 9 kk	4 v 7 kk	4 v 6 kk	6 v 6 kk	3 v 3 kk	3 v 3 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
- kaikki	3	5	5	8	8	7	5	8	9	4
- kotimaiset	3	2	3	5	5	5	2	4	5	4
- tuonnit		3	2	3	3	2	3	4	4	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 9 kk	4 v 9 kk	4 v 7 kk	4 v 10 kk	4 v 6 kk	4 v 5 kk	5 v 4 kk	4 v 1 kk	4 v	6 v 4 kk
Isoisät	6	8	8	13	9	11	9	11	13	5
Isoäidit	5	9	8	13	10	11	9	11	14	7
Sukusiitosprosentti	4,33%	3,57%	2,52%	0,96%	1,00%	2,18%	0,11%	0,85%	0,00%	0,82%

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset (15 urosta).

	Tilastointiaikana					Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Pentu-eita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	VIHUSAUNA OTTO	7	26	8,70%	9%	0	0	7	26
2	KIVITASKUN ROKKA	3	20	6,69%	15%	17	76	11	55
3	GRANITSAN OBRAZTONII	3	20	6,69%	22%	1	8	3	20
4	KIVITASKUN NEVA	4	17	5,69%	28%	0	0	4	17
5	MISKA	3	16	5,35%	33%	4	23	3	16
6	TOMMI	2	14	4,68%	38%	0	0	2	14

7	KIVITASKUN RONSKI	3	14	4,68%	42%	0	0	3	14
8	POMOR	2	12	4,01%	46%	0	0	2	12
9	PIHKATAPIN POMO	2	12	4,01%	51%	4	27	2	12
10	METTÄKAMUN MOSKU	3	11	3,68%	54%	9	51	4	15
11	TUORANKURUN ELMERI	2	11	3,68%	58%	0	0	2	11
12	SILTAMIEHEN FREDRIKSSON	2	11	3,68%	62%	0	0	2	11
13	LEXUS	2	10	3,34%	65%	4	21	2	10
14	G-MAMAI	1	9	3,01%	68%	0	0	1	9
15	MÄNNIOJA ARTTU	1	9	3,01%	71%	0	0	1	9

Taulukko 6. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut (15 narttua).

		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	METSAKUTSU CHIPA	5	21	7,02%	0	0	5	21
2	SILTAMIEHEN SALLI	3	19	6,35%	4	23	3	19
3	VIHUSAUNA KSENJA	2	15	5,02%	9	40	3	22
4	PIHKATAPIN SANNI	2	15	5,02%	1	8	2	15
5	LADA	3	15	5,02%	3	15	3	15
6	KELOPAHKAN SAANA	2	15	5,02%	0	0	2	15
7	KIVITASKUN MISKAJA	3	13	4,35%	0	0	3	13
8	KARULAANE ALBE-MAI	2	11	3,68%	0	0	2	11
9	SILTAMIEHEN LUCY	2	11	3,68%	5	34	2	11
10	METSAKUTSU URMANA	2	10	3,34%	1	4	2	10
11	PIHKATAPIN GRANITSA	1	9	3,01%	5	28	2	18
12	KELOPAHKAN SEITA	1	9	3,01%	0	0	1	9
13	METSAKUTSU BRITTANI	2	8	2,68%	0	0	2	8
14	ZAYKA	1	8	2,68%	0	0	1	8
15	KIVITASKUN PALA	2	7	2,34%	5	20	5	20

Yhteenveto tärkeimmistä rodun jalostuspohjaa kaventavista tekijöistä

Rodun jalostuspohja voi kaventua, mikäli käytetään liikaa samojen uroksia/narttuja jalostukseen ns. matadoriurokset. Näiden seikkojen huomioiminen oikeaoppisesti suosituksissa pienentää olennaisesti jalostuspohjan kaventumisen riskiä.

Kotimaisten sukulinjojen vähyys on yksi huomioitava asia. Jos jalostukseen käytetään pelkästään kotimaisia sukulinjoja, niin jalostuspohja kapenee entisestään. Lisäksi tuontikoirien osalta varsinkin Viron tuonnit edustavat jo kohtuuttoman paljon samoja sukulinjoja, joten tämä seikka on otettava huomioon jalostuksellisesti.

Huolenaiheena on myös, että uusia kasvattajia, joilla olisi tahtoa viedä rotua eteenpäin, ei ole riittävästi. Liian moni narttukoira, jolla olisi jalostuksellisesti annettavaa rodulle, jää eri syistä jalostuksen ulkopuolelle, mikä kaventaa jalostuspohjaa entisestään.

Tästä voi olla seurauksena, että liian harva koira nousee jalostuksen piiriin ja tämän myötä tullaan käyttämään paljon samoja koiria parituksiin. Tämä vaikuttaa olennaisesti myös teholliseen populaatioon.

Rodun maailmanlaajuinen koirakanta on runsas. Venäläis-eurooppalainen laika Suomessa on maantieteellisesti hyvässä asemassa, kun rodun alkuperäismaa ja rodun pääsääntöiset esiintymisalueet ovat lähialueilla rajan takana.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Luonne ja käyttäytyminen

Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat luonteeltaan tasapainoisia ja erittäin ihmisystävällisiä. Niillä on vahva itsetunto eikä ne tavallisesti aloita tappeluita, mutta puolustautuvat kyllä välittömästi joutuessaan hyökkäyksen kohteeksi. Venäläis-eurooppalaiset laikat ovat lempeitä ihmisille, joten ne soveltuvat luonteensa puolesta hyvin seuruemetsästykseen. Jalostuksessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että vihaisia ja/tai selvästi arkoja koiria ei käytetä jalostukseen.

Käyttöominaisuudet

Venäläis-eurooppalaisia laikoja on kautta aikojen käytetty ja käytetään nykyäänkin sen alkuperäismaassa Venäjällä kaiken riistan metsästykseen. Suomalaisissakin rodun edustajissa on nähtävillä edelleen hyvin monipuolista riistaverta, vaikka rodun käytön pääpaino on hirvenmetsästyksessä. Monipuolisuutta tulisi edelleen ylläpitää ja kehittää jalostuksellisin keinoin, jolloin koirien tarkoituksenmukainen käyttö voidaan ulottaa koko metsästyskauden mittaiseksi. Kauden voi aloittaa sorsastuksella ja karhunmetsästyksellä, jatkaa kanalintujahdilla, jonka jälkeen on vielä hirvijahtia ja lopuksi päättää metsästyskausi näädän metsästykseen. Supikoiria voi puolestaan metsästää lähes ympäri vuoden aina kun kelit sallivat ja supit ovat liikkeellä. Etelä-Suomessa on myös pikkuhiljaa runsastunut luonnon villisikakanta. Villisika on Venäjällä ja Baltian maissa venäläis-eurooppalaisten laikojen pääriistaa, joten koira sopii hyvin myös sikajahtiin.

Aistit, varsinkin hajuaisti, näkö ja kuulo ovat venäläis-eurooppalaisilla laikoilla tarkat ja hyvin kehittyneet. Niillä on myös erinomainen suuntavaisto ja nopeat liikkeet sekä reaktiot. Riistaa hakiessaan ne liikkuvat laajalla alueella ja löytävät riistan ilmavainun avulla tai jäljittämällä. Riistatyöskentelyn tulisi olla sitkeää, mutta ei kohtuutonta ilman yhteydenpitoa isännän kanssa. Venäläis-eurooppalaistenlaikojen haukkuääni on hyvin kuuluva ja soinnukas, ilmoittaen isännälle tapahtumien kulun metsässä. Yhteistyö ja ohjattavuus ovat omistajan ehdoilla. Koiran on ehdottomasti sovelluttava seuruemetsästykseen.

Jalostukseen käytettäviltä koirilta täytyy löytyä sellaisia metsästysominaisuuksia, joilla pyritään kohottamaan rodun kokonaisvaltaisia käyttöominaisuuksia.

Venäläis-eurooppalaiset laikat saavat osallistua metsästyskokeisiin ilman näyttelytulosta. Ilman näyttelytulosta koiralla ei ole oikeutta valioiden arvoon.

Muotovalion arvoon tarvitaan näyttelystä kolme sertifikaattia (joista yksi koiran ollessa yli 24 kk ikäinen) sekä metsästyskokeesta ensimmäisen luokan tuloksen, kaksi toisen luokan tulosta tai hyväksytysti suoritetut karhunhaukkutaipumuskokeen (LINT-1 tai 2 x LINT-2, HIRV 1 tai 2 x HIRV 2, 1 x KARH). Lisäksi

venäläis-eurooppalaisella laikalla on mahdollisuus saada muotovalioon oikeuttava arvo, jos koiralla on kahdelta eri riistalajilta luokkatulos 2 (LINT-2 + HIRV-2).

Käyttövalion arvoon tarvitaan näyttelystä laatumainintana vähintään ”hyvä” koiran täytettyä 15 kk sekä metsästyskokeesta neljä ensimmäisen luokan palkintoa (LINT-1 tai HIRV-1).

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta

Ve-laikan luonne on tasapainoinen ja vakaa. Lisäksi sillä on erittäin hyvin kehittynyt hajuaisti ja kyky havaita riistaa. Rodun käyttötarkoitus on vain ja ainoastaan metsästyskoira. Ohjattavuutensa ja monipuolisuutensa myötä rotua pidetään monimuotoisena metsästyskoirana.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Rodusta on tehty kahdentoista vuoden aikana terveyskyselyjä, jotka ovat kohdennettu koiran omistajille. Jalostustoimikunta kannustaa koiranomistajia täyttämään sähköisen terveyskyselylomakkeen järjestön internet sivustolla. Yleisesti toivottaisiin, että koirien omistajat informoisivat omatoimisesti rotujärjestölle terveydellisiä tietoja koiristaan. Terveyskyselyihin on saatu vastauksia yhteensä 170 kpl, joista narttuja 78 kpl ja uroksia 92 kpl. Ensimmäiset terveyskyselyn vastaukset ovat vuodelta 2008 ja niitä kerätään aina vuosittain, viimeisten ollessa vuodelta 2020. Vastauksista on käynyt selville, että lievää arkuutta esiintyy jonkin verran vieraita ihmisiä kohtaan**. Arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.** Pienessä populaatiossa täytyy ottaa huomioon, ettei tehollinen populaatio saa liikaa kärsiä lievää arkuutta omaavien koirien poistamisesta täydellisesti jalostuskäytöstä.

Joillakin koirilla oli ilmennyt myös arkuutta voimakkaisiin ääniin esim. paukkuarkuutta, mutta tätä on pidetty paremminkin koiranomistajien epäonnistumisina totuttaa koira laukauksiin ja koviin ääniin. Tämän asian todentaminen perinnölliseksi on vaikeaa, koska ympäristötekijöillä on liian suuri vaikutus ja tämän vuoksi jalostuskelpoinen koira voi jäädä jalostuksen ulkopuolelle väärän tulkinnan vuoksi.

Ääniarkuus on kuitenkin voimakkaasti periytyvä ominaisuus. Jos sen tiedetään selkeästi olevan perinnöllisistä seikoista johtuvaa, niin koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Lisäksi on muutamilla koirilla esiintynyt vihaisuutta ihmisiä kohtaan. **Selkeästi ihmisvihaiset koirat karsitaan jalostuksen ulkopuolelle**.

Normaaleissa tilanteissa venäläis-eurooppalainen laika on avoin ja erittäin sosiaalinen koira. Näidenkin edellä mainittujen seikkojen suhteen täytyy huomioida populaation koko, että lieviä vikoja joudutaan hyväksymään populaation pienen koon vuoksi. Samantyyppisiä havaintoja on havaittu myös naapurimaiden populaatioissa. Luonteen ja käyttäytymisen perusteella rodun luonne vastaa keskimäärin rotumääritelmän luonnekuvausta. Jalostukseen käytettäviltä koirilta täytyy löytyä sellaisia ominaisuuksia, joilla pyritään kohottamaan rodun päivittäistilanteissa tarvittavia ominaisuuksia.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Venäläis-eurooppalainen laika haukkuu innokkaasti monenlaista riistaa, niin pientä, kuin suurtakin. Koiralla voi täten metsästää koko jahtikauden ajan; kausi aloitetaan sorsastuksella, jatketaan kanalintujahdilla, jonka jälkeen on hirvenmetsästyksen vuoro ja lopuksi kausi huipentuu näädän pyyntiin. Myös sorsalintujen nouto kuuluu sen käyttöominaisuuksiin. Näätien lisäksi myös muita pienpetoja, kuten minkkiä, mäyrää ja supia voidaan metsästää tuloksellisesti tämän vikkelän koiran avulla. Rotu soveltuu erinomaisesti myös mm. karhun ja villisian pyyntiin, koska rohkeutta rodun edustajilla riittää. Se onkin aggressiivinen petoeläimille ja koiran metsästysasenne on hyvin tarkka. Metsästyksessä se käyttää kaikkia aistejaan

tehokkaasti hyväksi ja rodulla on erinomainen suuntavaisto. Sen vahvuuksia ovat myös mm. koko, ketteryys, jalkavuus ja ohjattavuus isännän toiveiden mukaan. Sen liikkeet ja reaktiot ovat nopeat ja hakulenkit laajoja. Myös koirien haukkuääni on hyvin kuuluva ja soinnukas.

Alun perin rodun koiria on käytetty kaiken riistan metsästykseen juuri sen monipuolisuutensa vuoksi. Koiran tehtävänä on omatoimisesti hakea riista ja haukullaan ilmoittaa löydetystä riistasta. Nämä ominaisuudet vaativat koiralta erittäin hyviä aisteja ja niiden monipuolista hyödyntämistä, sekä hyvää liikettä ja rohkeutta. Jalostuksellisesti tähän seikkaan tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Huomioimisen arvoinen seikka on myös se, että tuontikoirilla on havaittu yleisesti ottaen lyhythakuisuutta. Tämä seikka voi johtua tuontimaiden metsästyskulttuurista, jossa laajahakuiset koirat voivat ohjautua ulos jalostusvalintojen kautta. Koirien tuontimaissa kovat käyttökoirat eivät ole välttämättä kaikilta osin sitä jalostusmateriaalia, mitä me kaipaisimme. Tämä johtuu paljolti myös koemuodoista, jotka luonnollisesti ohjaavat jalostusta.

Naapurimaissa (Baltian-maat, Venäjä) **tarhakokeet*** saattavat ohjata jalostusta liiaksi. On mahdollista, että kokeissa arvostettavien ominaisuuksien vuoksi jalostuksen ulkopuolelle jää sellaisia koiria, joilla olisi metsästysominaisuuksia, joita täällä kaivattaisiin. Naapurimaissa koiria opetetaan pennusta pitäen käymään kohteeseen kiinni ja jää epäselväksi, onko tämä periytyvä ominaisuus vai ympäristönvaikutuksen aikaansaannosta. Hakuominaisuudet jäävät näissä koemuodoissa liian vähäiselle huomiolle sen vuoksi, koska aidatut alueet ovat kohtuullisen pieniä. Tämän vuoksi jää epäselväksi kuinka laajahakuinen/lähihakuinen koira todellisuudessa on.

** Tarhakokeilla tarkoitetaan luonnon eläintä (villisika, karhu), joka on tietyn kokoisella aidatulla alueella, jossa koira osoittaa työskentelyään kyseisellä eläimellä.*

Venäläis-eurooppalaisia laikoja on käytetty eri käyttökokeissa mm. linnunhaukkukokeissa ja hirvenhaukkukokeissa. Lisäksi koiria on käytetty metsästyksen jäljestämiskokeissa. Karhunhaukkutaipumuskokeita venäläis-eurooppalaiset laikat eivät ole suorittaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Koekäyntien vähäisyyteen vaikuttaa varmasti venäläis-eurooppalaisten laikojen vähäinen määrä. On huomattava, että kaikista koirista ei tule koekelpoisia metsästyskoiria. Lisäksi on huomattava, että voimassa olevat metsästyskokeemme ovat suunniteltu spesiaali- rotuja varten, joten moniriistaisuuteen pyrittäessä kaikki koirat eivät välttämättä ole jokaisen koemuodon erinomaisia taitajia haukkuen ykköstuloksia vaan useammalle riistalle työskenteleviä metsästyskoiria, joilla on kuitenkin mahdollisuus käyttökokeissa saavuttaa luokkatulos.

Venäläis-eurooppalaisten laikojen harvalukuisuuden myötä koekäynteihin vaikuttaa olennaisesti myös omistajien aktiivisuus koetoimintaa kohtaan. On lukuisia koiria, joilla olisi riittävät valmiudet hankkia käyttökokeista luokkatulos, mutta kaikki omistajat eivät ole innokkaita koemuodon harrastajia. Tähän asiaan tulisi kasvattajien kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Koekäyntien vähäisyyden vuoksi jaosto kerää tietoja metsästysominaisuuksista koirien omistajilta jalostuspisteytyksen tueksi. Kyselyssä tiedustellaan koiran eri edesottamuksia metsästyskäytössä (hakulaajuus ja nopeus, riistan seuraaminen, haukkutyöskentely, kiinnostuksen kohteet eri riistalajeille, rohkeus)

Taulukko 7. Lintukokeet

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
LINT-1			2 tulosta							
LINT-2										
LINT-3		7 tulosta								
LINT-0		7 tulosta	5 tulosta							

Voittajaluokan tulokset

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
VOI1										
VOI2									1 tulosta	
VOI3				2 tulosta						
VOI0						1 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	

Avoimen luokan tulokset

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
AVO1					1 tulosta			2 tulosta		
AVO2				2 tulosta			1 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	
AVO3				1 tulosta	4 tulosta	1 tulosta		1 tulosta		4 tulosta
AVO0				10 tulosta	9 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	1 tulosta

Taulukko 8. Hirvenhaukkukokeet

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
HIRV-1		1 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	4 tulosta	2 tulosta	
HIRV-2			1 tulosta			1 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	
HIRV-3		1 tulosta					2 tulosta			
HIRV-0		1 tulosta	8 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	9 tulosta	

Voittajaluokan tulokset

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
VOI1										
VOI2										
VOI3										1 tulosta
VOI0										4 tulosta

Avoimenluokan tulokset

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
AVO1										1 tulosta
AVO2										
AVO3										
AVO0										3 tulosta

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Kotikäyttäytyminen

Yksinoloon liittyviä ongelmia ei ole tullut jalostustoimikunnan tietoon. Koira viihtyy varsin hyvin yksikseenkin, mutta tervehtii iloisesti kotiväen saapuessa kotiin.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Kiimojen välit koirilla ovat pääsääntöisesti 10-12kk, mutta on useita koiria, joilla juoksujen väli on n. 6 kk. Rodulla imettämisaika on noin 4-5 viikkoa. Astuminen tapahtuu luonnollisesti, ilman keinotekoista järjestelyä. Keinohedelmöitystä ei ole tarvittu koskaan. Emot ovat hyvin huolehtivaisia pennuistaan, hyvinkin omistushaluisia juuri syntymän jälkeen.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Ve-laika on pääsääntöisesti hyvin sosiaalinen koira, joka suhtautuu ystävällisesti vieraisiin ja tuttuihin ihmisiin. Toisiin koiriin suhtautuminen on hyvin yksilöllistä ja riippuu paljolti tilanteesta ja myös koiran saamista sosiaalisista kontakteista. Jalostustoimikunnan tietoon on tullut muutamia tapauksia, joissa koira on lopetettu juuri vihaisuutensa vuoksi. Näitä koiria ei käytetä jalostukseen.

Pelot

Muutamissa koirissa on havaittu esiintyvän jonkin verran arkuutta, mutta näistä vähäisistä tapauksista on vaikea mennä sanomaan johtuvatko ne pääsääntöisesti ympäristötekijöistä. Samoin ääniherkkyyttä on havaittu jonkin verran ja näistä ei ole tietoa, miten paljon ympäristönvaikutukset ovat vaikuttaneet asiaan. Selkeästi arkaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Ennenaikainen dementia eli ikään liittyvät käytöshäiriöt

Tämän tyyppisiä seikkoja ei jalostustoimikunnan tietoon ole tullut yhtään tapausta.

Rakenteelliset ja terveydelliset seikat (käyttäytymiseen vaikuttavat)

Rakenteellisia ja terveydellisiä seikkoja ei ole rodussa ilmaantunut, jotka voisivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Terveyskyselyistä on käynyt selville, että lievää arkuutta tai varauksellisuutta esiintyy jonkin verran vieraita ihmisiä kohtaan. Voimakkaasti esiintyvää arkuutta omaavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Joillakin koirilla oli ilmennyt myös arkuutta voimakkaisiin ääniin esim. paukkuarkuutta, mutta tätä on pidetty paremminkin koiranomistajien epäonnistumisina totuttaa koira laukauksiin ja koviin ääniin. Tämän asian todentaminen perinnölliseksi näissä tapauksissa on vaikeaa, koska ympäristötekijöillä on liian suuri vaikutus ja tämän vuoksi voi jalostuskelpoinen koira jäädä jalostuksen ulkopuolelle väärän tulkinnan vuoksi. Näissä tilanteissa on hyvä huomioida, että jos koira pelkää kaikkia kovia ääniä, niin sitä ei saa käyttää jalostukseen. Lisäksi on muutamilla koirilla esiintynyt vihaisuutta ihmisiä kohtaan. Selkeästi ihmisvihaiset koirat karsitaan jalostuksen ulkopuolelle.

Lisäksi ääniarkuuden osalta täytyy huomioida, missä tilanteissa arkuus koviin ääniin ilmenee, jotta pystyttäisiin karsimaan ympäristön vaikutuksesta johtuvat arkuudet pois. Ääniarkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus, joten on tärkeää, että selvitetään tarkoin sen esiintyminen tapauskohtaisesti.

Normaaleissa tilanteissa venäläis-eurooppalainen laika on avoin ja erittäin sosiaalinen koira.

Rodun suurimpia ongelmia käyttöominaisuuksien suhteen lienee riittävien hakuominaisuuksien puute. Jalostuksellisesti täytyy tämä seikka huomioida parituksia tehtäessä. Kumppaniksi pyritään valitsemaan tai suosittelemaan koiraa, joilla olisi toisiaan täydentäviä ominaisuuksia.

Huomioimisen arvoinen seikka on myös se, että tuontikoirilla on havaittu yleisesti ottaen lyhythakuisuutta. Tämä seikka voi johtua tuontimaiden metsästyskulttuurista, jossa laajahakuiset koirat ohjautuvat ulos jalostusvalintojen kautta.

Tiettyjen sukulinjojen koirissa on havaittu esiintyvän jonkin verran arkuutta. On todettava, että, jos arkuus ilmenee pelkästään tietyn linjan koirissa, niin se on periytyvä ominaisuus, joka täytyy huomioida jalostuksessa. Samoin ääniherkkyyttä on havaittu jonkin verran ja näistä ei ole tietoa, miten paljon ympäristönvaikutukset ovat vaikuttaneet asiaan. Näissä tapauksissa kasvattajien täytyy korostaa pennun ottajille, että pentu muistetaan totuttaa hyvissä ajoin ja vähitellen koviin ja teräviin ääniin.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Yleistä periytymisasteesta

Määrällisesti periytyvässä (kvantitatiivisessa) ominaisuudessa koiran ilmiasua muokkaavat sekä useat geenit että ympäristö. Periytymisaste kertoo, kuinka suuri osuus eläinten välisistä eroista johtuu perinnöllisistä tekijöistä. Jos kaikilla koirilla on ominaisuudesta samat geeniversiot, ei eläinjoukossa ole perinnöllisiä eroja. Silloin periytymisaste on nolla, vaikka ominaisuus olisi vahvastikin perinnöllinen.

Periytymisaste kuvaa myös aineiston käyttökelpoisuutta ominaisuuden jalostuksessa, eli sen perusteella nähdään kuinka hyvin aineisto tuo koirien välisiä perinnöllisiä eroja esiin. Siten se kuvaa myös jalostettavuutta.

Periytymisaste voi vaihdella välillä 0-1 (0-100 %). Se on sitä suurempi mitä paremmin ominaisuuteen

vaikuttavat ympäristötekijät pystytään vakioimaan. Jalostuksessa voidaan edistyä, jos periytymisaste on yli nollan. Periytymisastetta pidetään kohtalaisena, jos se on yli 0,20, ja korkeana, jos se on yli 0,35-0,40.

Periytymisaste ei ole vakioluku. Samankin ominaisuuden periytymisaste vaihtelee eri populaatioissa, riippuen perinnöllisten erojen määrästä ja erilaisista ympäristötekijöistä. Jos ominaisuuden jalostamisessa edistytään, periytymisaste pienenee, koska eläinten väliset perinnölliset erot vähenevät ja ympäristövaikutusten suhteellinen osuus kasvaa. [2)] *MMT Katariina Mäki*

Venäläis-eurooppalaisten laikojen tyypillisimmät sairaudet

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa 23 epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan. 3) Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Epilepsiaa on tähän saakka pääsääntöisesti esiintynyt vain yhdessä linjassa 5 yksilöllä. Saman linjan koirista Ruotsissa on todettu kaksi epilepsia tapausta. Lisäksi muista maassamme esiintyvistä linjoista on tullut esiin tähän mennessä kolme tapausta, jotka ovat saatettu jalostustoimikunnan tietouteen.

Epilepsian osalta jalostuskäyttöä rajoitetaan seuraavasti: sairasta koiraa ei käytetä jalostukseen. Sairaan koiran tuottanutta yhdistelmää ei saa uusia. Sairaan koiran pentuesisaria voi käyttää jalostukseen rotujaoston harkinnan mukaan ja terveysriskilaskurin raja-arvojen alittuessa. Jos epilepsiatapauksia tulee toistuvasti tiettyyn sukulinjaan sekä tietyn yksittäisen koiran jälkeläisiin tai jälkeläisten jälkeläisiin voi jaosto tällöin rajata kyseisen sukulinjan tai yksittäisen koiran suoranaiset jälkeläiset jalostuksen ulkopuolelle. Sairaan koiran muita lähisukulaisia seurataan noin kolmeen ikävuoteen saakka ja sen jälkeen ovat jalostukseen käytettävissä.

Näillä toimenpiteillä pyritään pitämään hallinnassa epilepsia venäläis-eurooppalaisessa laikarodussa, kuitenkaan rajoittamatta jalostukseen käytettävää koirakantaa liikaa.

Jalostustoimikunnan tulee seurata rodun terveydentilan ja tehollisen populaation kehittymistä koko ajan. Tarpeen vaatiessa toimikunta tekee tarvittavia muutoksia rodun jalostusohjeeseen.

PRA

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA on löydetty yli 100 rodulla ja näistä ainakin 22:lla mutaatio on voitu paikallistaa. Se voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin. Kokeellisesti koirille on käytetty geeniterapiaa näköhermosolujen perinnöllisessä sairaudessa, jossa periyttävä geeni on tunnettu. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.[4)] *ELL Päivi Vanhapelto ja ELL Anu Lappalainen*

Ve-laikoilla on todettu erittäin vähän PRA-tapauksia. **Viimeisen viiden vuoden aikana** ei ole tietoon tullut yhtään tapausta. Todennäköisesti sairautta ilmenee, mutta tutkimustuloksia on vähän. Jalostuspisteytysjärjestelmässä otetaan kannustavasti huomioon terveystutkimuksissa käytetyt koirat. Pisteytysjärjestelmämme antaa lisäpisteitä silmätarkastuksessa käytetyille koirille. Tällä pyritään omistajia ja kasvattajia aktivoimaan käyttämään koiriaan enenevässä määrin terveydellisissä tutkimuksissa. PRA:ta sairastavat yksilöt jätetään jalostuksen ulkopuolelle.

Luusto- ja nivelongelmat

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1– 0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiasuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla

lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.

D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko. [5)] *ELL Anu Lappalainen*

Lonkkakuvaukset ovat venäläis-eurooppalaisten laikojen osalla olleet vielä määrältään vähäisiä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on tehty 27 lonkkanivel tutkimusta, joista yhdeksällä (9) koiralla A tulos, kahdeksan (8) koiralla B tulos, C tulos kuudella (6) koiralla ja kolmella (3) koiralla D tulos. Lisäksi yhdellä (1) koiralla tulos oli E. Rodussa kaivataan lisää tutkimustuloksia asiasta.

Ruotsissa on Suomesta vietyjä koiria käytetty lonkkatutkimuksissa. Tutkimuksissa on todettu muutamia D-lonkkaisia koiria, joiden lähisukulaisia on Suomessa. Selvästi on tuloksista havaittavissa, että tarve on olemassa lonkkakuvauksiin, jotta todellinen tila saataisiin selvitettyä. Kasvattajia tulee kannustaa siitoskoirien tutkituttamiseen. Jalostuspisteytysjärjestelmä antaa lisäpisteitä lonkkatutkimuksissa käytetyille koirille. Jalostusohjeessa D lonkkaiset koirat tulee jättää jalostuksen ulkopuolelle. Lonkkaniveldysplasian aste E estää Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman ja nykyisen Koirarekisteriohjeen mukaan koiran jälkeläisten merkitsemisen FI- tai ER-rekisteriin.

Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen.

Arvostelussa käytetään Putnamin asteikkoa. Luksaatio voi olla mediaalinen tai lateraalinen (tai molempia):

0	Polvilumpio ei luksoidu.
Aste 1	Polvinivel on lähes normaali. Polvilumpiota voidaan liikutella helpommin kuin normaalisti ja patella saadaan luksoitumaan mikäli polvea samalla ojennetaan. Patella saattaa luksoitua ajoittain, mutta se palautuu itsestään paikoilleen. Polvilumpion suoran siteen kiinnityskohta saattaa olla lievästi kiertynyt.
Aste 2	Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna. Lumpio luksoituu polvea koukistettaessa tai rotatoitaessa (kierrettäessä) ja pysyy

	poissa telaurasta kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen. Sääriluun (tibia) yläosa on kiertynyt jopa 30 astetta sisäänpäin (pienet koirat).
Aste 3	Polvilumpio on yleensä luksoituneena. Lumpio saadaan asetettua tilapäisesti paikoilleen. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 30–60 astetta.
Aste 4	Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan, eikä se pysy telaurassa ilman leikkausta. Sääriluun yläosa kiertynyt jopa 90 astetta.

Kymmenen vuoden jakson aikana on tutkittu polvilumpiolux.med kymmeneltä (10) koiralta, joista tuloksena 0-tulos yhdeksällä (9) koiralla ja 1- tulos yhdellä (1) koiralla. Johtuuko se siitä, että tutkitut koirat ovat valikoituneet terveesti liikkuvista yksilöistä, vai onko rotu todella vapaa ko. ongelmista. Johtopäätelmiä on vaikea tehdä maassamme tutkimusmäärien vähäisyydestä johtuen.

Sokeritauti

Sokeritauti tarkoittaa pysyvästi liian korkeaa verensokeria. Se voidaan luokitella kolmeen tyyppiin:

Tyypin 1 diabetes johtuu immuunivälitteisestä haiman insuliinierityksen vähentymisestä. Tämä on tavallisin muoto koirilla, ja vaatii insuliinihoitoa.

Tyypin 2 diabetesta ei esiinny koirilla.

Tyypin 3 diabetesta, glukoosi-intoleranssia, esiintyy muiden hormonaalisten sairauksien (esim. Cushingin tauti), tiineyden, koiran valeraskauden ja mm. steroidilääkityksen yhteydessä. [6)]
http://www.koirakissaklinikka.fi/content/fi/11501/101/Sokeritauti.html)"

Sokeritautia on tavattu viimeisen kymmenen vuoden aikana yhdellä yksilöllä. Taudin perinnöllisyydestä ei ole tarkempaa tietoa. Mahdollisuuksien mukaan sairaiksi todettuja ei enää käytetä jalostukseen.

Cushingin tauti

Cushingin oireyhtymä on seurausta lisämuaiskuoren hormonien, erityisesti kortisolin, liikatuotannosta. Se voi olla seurausta pitkäaikaisesta glukokortikoidi-/ kortisolilääkityksestä tai elimistön itsensä tuottaman kortisolin liikatuotannosta. Syynä kortisolin liikatuotantoon voi olla aivolisäkkeen tai lisämunuaisen kuorikerroksen kasvain tai näiden elinten toimintahäiriö.

Cushingin tautia on tavattu viimeisen kymmenen vuoden aikana yhdellä yksilöllä. Taudin perinnöllisyydestä ei ole tarkempaa tietoa. Mahdollisuuksien mukaan sairaiksi todettuja ei saa käyttää jalostukseen.

Sairaudet ovat vaikuttaneet koiran jokapäiväiseen elämään siten, että kun on kysymys metsästyskäytössä olevasta koirasta ja sairaiden yksilöiden suorituskyky on heikentynyt. Nämä koirat ovat lopetettu, eikä niissä tapauksissa ole haluttu omistajien toimesta koiria lääkityksellä hoitaa.

Addisonin tauti

Addisonin tautia eli lisämunuaiskuoren vajaatoimintaa tavataan monilla erirotuisilla koirilla. Lisämunuaiskuoren vajaatoiminta voi johtua lisämunuaisesta itsestään, tai sitä säätelevistä aivolisäkkeestä tai hypotalamuksesta. Kun häiriö on lisämunuaisessa, puhumme Addisonin taudista. Joissakin roduissa, kuten tanskandoggi, leonberginkoira, portugalinvesikoira, rottweiler, keskikokoinen villakoira, länsiylämaanterrieri ja vehnäterrieri, sairastuneita yksilöitä on tavanomaista enemmän. Addisonin tauti onkin tutkimuksissa todettu perinnölliseksi. Myös ihmisillä esiintyy perinnöllistä Addisonin tautia. [2)]
Katariina Mäki 2006

Suomessa ei ole havaittu yhtään tapausta. Norjassa on todettu yksi tapaus Suomesta tuodulla koiralla. Perinnöllistä sairautta kantavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Venäläis-eurooppalaisen laikan luonnollinen eliniän odotus lienee 10–15 vuoden tienoilla. Kennelliiton ylläpitämään tilastoon on ilmoitettu vähän koirien kuolinsyitä. Vuodesta 2000 alkaen on ilmoitettu 135 koiran kuolinsyy. Yleisimmät kuolinsyyt ve-laikalle ovat Kuolinsyytä ei ilmoitettu (31 kpl), vanhuus (26) ja tapaturma tai liikennevahinko (20). Tämän tiedon merkitys jalostuksellisesti on myös tärkeä ja tulisi jatkossa huomioida entistä paremmin.

Taulukko 9. Jalostustietokannassa olevat kuolinsyyt 2000 – 2020

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	2 vuotta 11 kuukautta	1
Iho- ja korvasairaudet	2 vuotta 10 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	9 vuotta 11 kuukautta	1
Kadonnut	4 vuotta 6 kuukautta	4
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 6 kuukautta	4
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	12 vuotta 6 kuukautta	3
Käyttökoira ei sovellu käyttötarkoitukseensa	5 vuotta 11 kuukautta	2
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	5 vuotta 10 kuukautta	14
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 8 kuukautta	14
Luusto- ja nivelsairaus	3 vuotta 11 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	5 vuotta 9 kuukautta	2
Muu sairaus, jota ei ole listalla	3 vuotta 9 kuukautta	4
Petovahinko	6 vuotta 9 kuukautta	3
Sydänsairaus	2 vuotta 10 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 0 kuukautta	20
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 11 kuukautta	26
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 5 kuukautta	3
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	6 vuotta 4 kuukautta	31
Kaikki yhteensä	**7 vuotta 4 kuukautta**	**135**

4.3.4 Lisääntyminen

Venäläis-eurooppalaiset laikat lisääntyvät luonnonmukaisesti ja avustavia toimenpiteitä ei ole tarvittu. Jalostustoimikunnan tietoon ei ole tullut yhtään tapausta, jossa olisi käytetty keinohedelmöitystä. Keskimääräinen pentuekoko on kymmenen vuoden ajalla 5,4 pentua/pentue. Taulukko 10 kuvaa vuosittaista pentuekokoa.
Tiinehtymisvaikeuksia on esiintynyt jonkin verran, mutta todennäköisesti näissä on ollut syynä väärä astutusajankohta. Toisaalta, jos tiinehtymisvaikeus esiintyy toistamiseen samalla nartulla, niin on syytä tarkemmin selvittää, mistä tämä johtuu.

Synnytysvaikeuksia on ilmennyt viime vuosina jonkin verran. Näissä tapauksissa narttu on kantanut vain 1-2 pentua. Pennut ovat kasvaneet kohdussa kohtuuttoman suuriksi ja tästä syystä ne on jouduttu leikkaamaan. Syynä voi olla tähänkin väärä astutusajankohta. Liian aikainen tai liian myöhäinen astutusajankohta voi olla syynä pieneen pentumäärään.

Synnytysvaikeuksille yksi tekijä on voinut ollut ensisynnyttäjän korkea ikä. Nartun olisi hyvä tehdä ensi synnytys viimeistään n. kolmen vuoden iässä.

Pentukuolleisuutta on myös ilmennyt jonkin verran ja nämä ovat esiintyneet tilanteissa, missä narttu on kantanut vain 1-2 pentua.

Pentujen hoitoon liittyviä ongelmia ei ole esiintynyt. Lisäksi koirilla esiintyviä synnynnäisiä vikoja ja epämuodostumia ei ole tullut jalostustoimikunnan tietoon.

Taulukko 10. Keskimääräinen pentuekoko viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Vuosi	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pentuekoko	5,7	4,4	6,4	4,1	5,5	4,9	4,4	5,4	4,3	3,2

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulla ei ole anatomisia piirteitä, jotka altistavat sairauksille ja lisääntymisongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Rodun kokonaisvaltainen terveys on hyvä, mutta on huomioitava, että tehtyjä terveystutkimuksia on vähän. Perinnöllisiä sairauksia esiintyy hyvin harvalukuisesti. Jonkin verran on tietyssä sukulinjassa esiintynyt epilepsiaa. Viiteen viimeiseen vuoteen on jalostustoimikunnan tietoon saatettu viisi uutta epilepsiatapausta. Naapurimaassamme Ruotsissa on meidän tiedostetussa riskilinjassa esiintynyt epilepsiaa.

Lonkkavikaisuutta on ilmennyt jonkin verran huomioiden myös Ruotsin kuvaustulokset. Tätä vikaa esiintyy todennäköisesti laajemminkin, mutta tutkimusten vähäisyyden vuoksi ei voi vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Jalostuspisteytyksessä on huomioitu kannusteena lonkkakuvaukset.

Silmäsairauksia on esiintynyt vähän. Oletettavaa on, että silmäsairauksia esiintyy enemmältikin. Tutkimustulosten puutteen vuoksi tästäkään ei voi vetää parempaa johtopäätöstä.

Tiinehtymisvaikeuksia on esiintynyt jonkin verran, mutta todennäköisesti näissä on ollut syynä väärä astutusajankohta. Toisaalta, jos tiinehtymisvaikeus esiintyy toistamiseen samalla nartulla, niin on syytä tarkemmin selvittää, mistä tämä johtuu.

Synnytysvaikeuksia on ilmennyt viime vuosina jonkin verran. Näissä tapauksissa narttu on kantanut vain 1-2 pentua. Pennut ovat kasvaneet kohdussa kohtuuttoman suuriksi ja tästä syystä ne on jouduttu leikkaamaan. Syynä voi olla tähänkin väärä astutusajankohta. Liian aikainen tai liian myöhäinen astutusajankohta voi olla syynä pieneen pentumäärään.

Synnytysvaikeuksille yksi tekijä on voinut ollut ensisynnyttäjän korkea ikä. Nartun olisi hyvä tehdä ensi synnytys viimeistään n. kolmen vuoden iässä.

Pentukuolleisuutta on myös ilmennyt jonkin verran ja nämä ovat esiintyneet tilanteissa, missä narttu on kantanut vain 1-2 pentua.

4.4. Ulkomuoto

Venäläis-eurooppalaisten laikojen rotumääritelmä

FCI:n numero: 304
Hyväksytty: FCI 2.3.2011
Kennelliitto:20.3.2012

Alkuperämaa: Venäjä

K**ÄYTTÖTARKOITUS**: Monikäyttöinen metsästyskoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 5 pystykorvat ja alkukantaiset koirat Alaryhmä 2 pohjoiset metsästyskoirat Käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Tämä venäläinen metsästyskoirarotu on peräisin Venäjän Euroopan puoleisilta metsäalueilta. Ensimmäinen maininta pohjoisista pystykorvaisista koirista julkaistiin A. A. Shirinski-Shikmatovin pohjoisia rekikoiralaikoja käsittelevässä teoksessa 1895. Siinä mainittuja koiria kutsuttiin tseremissien ja syrjäänien laikoiksi. Rodun levinneisyys rajoittui Komin, Udmurtian, Arkangelin, Jaroslavlin, Tverin ja Moskovan seuduille sekä eräille muille Venäjän alueille. Vuonna 1947 Arkangelin, Komin, Karjalan, Votjakian ja eräiltä muilta alueilta peräisin olevien laikojen jälkeläiset yhdistettiin yhdeksi roduksi ja niille annettiin rodun nykyinen nimi: venäläis-eurooppalainen laika. Rotumääritelmä hyväksyttiin vuonna 1952. Nykyistä oikeaa rotutyyppiä ei ole luotu yhdistelemällä erilaisia laikarotuja, vaan se on pitkäaikaisen valikoivan jalostuksen tulosta.

YLEISVAIKUTELMA: Keskikokoinen, rakenteeltaan keskivahva tai vahva. Kokonaisvaikutelmaltaan neliömäinen koira, jonka rungon pituus olkanivelen kärjestä istuinluun kärkeen mitattuna on sama kuin säkäkorkeus; rungon pituus voi kuitenkin olla säkäkorkeutta hieman suurempi. Lihaksisto on tiivis ja hyvin kehittynyt, luusto vahva. Sukupuolileima on selvä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Urokset ovat neliömäisiä tai lähes neliömäisiä, nartut hieman pitempiä. Rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen on uroksilla 1,00–1,03 ja nartuilla 1,00–1,05. Uroksilla säkäkorkeus on 1–2 cm suurempi kuin korkeus lantion kohdalla, nartuilla säkäkorkeus on sama kuin korkeus lantion kohdalla tai 1 cm suurempi. Kuono-osan pituus on hieman alle puolet pään koko pituudesta. Etäisyys kyynärpäästä maahan on hieman suurempi kuin etäisyys säästä kyynärpäähän.

KÄYTTÄYTYMINEN /LUONNE: Tasapainoinen ja vakaa. Erittäin hyvin kehittynyt hajuaisti ja kyky havaita riistaa.

PÄÄ: Kuiva, ylhäältä katsoen kiilanmuotoinen, kolmiomainen ja leveyttään pitempi.

KALLO-OSA:
Kallo: Suhteellisen leveä; selvä niskakyhmy.
Otsapenger: Hieman erottuvat kulmakaaret antavat vaikutelman selvästä otsapenkereestä. Otsapenger ei saa koskaan olla liian jyrkkä.

KUONO-OSA:
Kirsu: Keskikokoinen ja aina musta.
Kuono: Kuiva ja kapeneva, hieman kallo-osaa lyhyempi. Kuonon ja kallon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset.
Huulet: Tiiviit.
Leuat / hampaat: Hampaat ovat valkoiset, suuret, voimakkaat ja täysin kehittyneet, tasaisessa rivissä. Täydellinen hampaisto, leikkaava purenta.
Posket: Hyvin kehittyneet; poskiluut ja -lihakset ovat selvästi erottuvat.
Silmät: Eivät suuret; soikeat ja kohtuullisen vinoasentoiset. Eivät syvälle asettuneet eivätkä ulkonevat. Ilme on eloisa ja älykäs. Väri tummanruskea tai karvapeitteen sävyyn sointuva ruskea.
Korvat: Pystyt, eivät suuret, liikkuvaiset korkealle kiinnittyneet, V:n muotoiset ja teräväkärkiset.

KAULA: Lihaksikas ja kuiva, muodoltaan soikea ja pään pituinen. Asennoltaan 45–50 asteen kulmassa vaakatasoon nähden.

RUNKO:
Säkä: Hyvin kehittynyt ja selvästi erottuva, erityisesti uroksilla.
Selkä: Suora, vahva, lihaksikas ja kohtuullisen leveä.
Lanne: Lyhyt, leveä, lihaksikas, hieman kaartuva.
Lantio: Leveä, kohtuullisen pitkä, hieman viisto.
Rintakehä: Leveä, syvä, poikkileikkaukseltaan soikea, kyynärpäihin asti ulottuva.
Alalinja ja vatsa: Kohoava; alalinja rintakehästä vatsaan nousee selvästi.

HÄNTÄ: Kiertyvä tai sirpinmuotoinen, koskettaa selkää, reiden yläosaa tai pakaraa. Suoraksi vedettynä kinnerniveleen ulottuva tai 2–3 cm lyhyempi.

RAAJAT

ETURAAJAT: Eturaajat ovat kuivat ja lihaksikkaat, edestä katsottuna suorat, kohtuullisen kaukana toisistaan ja yhdensuuntaiset. Eturaajojen pituus maasta kyynärpäähän on hieman yli puolet säkäkorkeudesta.

Lavat: Pitkät ja viistot.
Olkavarret: Pitkät, viistot ja lihaksikkaat, lavan ja olkavarren välillä on selvä kulma.
Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset, hyvin kehittynyt kyynärnivel; taakse ja rungon pituusakselin suuntaisesti asettuneet.
Kyynärvarret: Suorat, kuivat, lihaksikkaat, poikkileikkaukseltaan soikeat, edestä katsottuna kohtuullisen kaukana toisistaan ja yhdensuuntaiset.
Välikämmenet: Lyhyet, sivusta katsottuna hieman viistot.
Etukäpälät: Soikeat; tiiviit ja hyvin kaareutuneet varpaat.

TAKARAAJAT: Lihaksikkaat ja kauttaaltaan hyvin kulmautuneet. Takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset.
Reidet: Kohtuullisen pitkät ja viistot.
Polvet: Hyvin kulmautuneet.
Sääret: Samanpituiset kuin reidet; viistot.
Välijalat: Lähes pystysuorat. Sivusta katsottuna pakarasta maahan piirretyn pystysuoran linjan tulee kulkea välijalan etureunan kohdalta. Kannukset eivät toivottavat.
Takakäpälät: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Vapaat.

NAHKA: Paksu ja joustava.

KARVAPEITE:
Karva: Peitinkarva on karheaa ja suoraa. Aluskarva on hyvin kehittynyttä, paksua, pehmeää, runsasta ja villavaa. Päässä ja korvissa karva on lyhyttä ja tiheää, lavoissa ja kaulassa se on pitempää kuin rungossa muodostaen kauluksen, myös poskissa on ns. pulisongit. Sään päällä oleva karva on pitempää, varsinkin uroksilla. Raajoja peittää lyhyt, karhea, tiheä karva, joka on hieman pitempää raajojen takaosissa, reisien takapuolella se muodostaa housut ilman hapsuja. Varpaiden välissä kasvaa suojaava karva. Hännässä karva on runsasta, suoraa ja karheaa, hännän alapuolella hieman pitempää kuin yläpuolella mutta ei muodosta hapsuja.
Väri: Tyypillisin väri on mustan ja valkoisen kirjava, jossa jompikumpi voi olla päävärinä. Myös täysin mustaa ja täysin valkoista väriä esiintyy.

KOKO:
Säkäkorkeus: Urokset 52–58 cm, nartut 48–54 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.
• puutteellinen sukupuolileima
• omenapää; korkea otsa; puutteellisesti kehittyneet posket
• liian voimakkaat kulmakaaret
• osittainen pigmentinpuutos kirsussa, huulissa ja silmäluomissa
• riippuvat huulet

• tasapurenta; pienet, värjäytyneet tai harvat hampaat
• useamman kuin yhden P1 tai P2 hampaiden puuttuminen
• suuret, pienet tai pyöreät silmät; silmät, jotka eivät ole vinot; syvälle asettuneet tai ulkonevat silmät; vaaleat silmät
• pehmeä, kapea tai köyristyvä selkä
• pitkä, kapea tai köyristyvä lanne
• litteä, kapea tai jyrkkä lantio
• kapea, litteä, tynnyrimäinen rintakehä, riittämätön rinnansyvyys
• pystysuorat tai painuneet välikämmenet
• kissan-tai jäniksenkäpälät, haravarpaat
• rajoittuneet liikkeet
• turpea, löysä tai poimuinen nahka
• puutteellinen aluskarva; kauluksen ja pulisonkien puuttuminen
• harmahtava väri; perusvärin sävyinen pilkutus rungossa tai päässä
• enimmäiskoon ylitys 2 cm

VAKAVAT VIRHEET:
• selvästi virheellinen sukupuolileima
• liian kevyt tai raskas luusto; turpea runko
• lihavuus tai laihuus
• liian pitkä pää; liian vähäinen tai voimakas otsapenger
• kovera kuononselkä; liian pitkä tai karkea kuono-osa
• pigmentin puutos kirsussa, huulissa tai silmäluomissa
• useamman kuin 4 välihampaan puuttuminen (mukaan lukien P1)
• suuret, matalalle kiinnittyneet tai liikkumattomat korvat
• pyöreäkärkiset korvat, liian suuret tai paksut korvalehdet
• riittämätön rinnansyvyys
• selvästi ulko-tai sisäkierteiset käpälät; käyrät eturaajat
• liian pystyt tai liian viistot lavat
• kapea takaosa, ulkokierteiset polvet, liian ahdas- tai leveäasentoinen takaosa; liian voimakkaasti tai niukasti kulmautunut takaosa
• raskaat, jäykät tai sipsuttavat liikkeet
• pitkä karva eturaajojen takaosissa; selvät hapsut
• epätyypillinen turkki karvanlähdön aikana
• perusväristä poikkeavat, punaruskeat (tan) merkit päässä ja raajoissa

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:
• vihaisuus tai liiallinen arkuus
• selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
• virheellinen purenta, tasapurenta alle 6-vuotiaalla koiralla, hammaspuutokset (muut kuin P1 ja M3)
• herasilmä, kirjavat tai keskenään eriväriset silmät
• riippuvat tai puolipystyt korvat
• synnynnäinen töpöhäntä, sapeli- tai saukonhäntä
• liian lyhyt tai pitkä karva, runsas häntäplyymi

• muut kuin hyväksytyt värit

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Ulkomuodon nykytila venäläis-eurooppalaisella laikalla

Nykyinen ve-laika vastaa rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rotumääritelmää, eikä sille ole siinä tarpeen asettaa erikoisvaatimuksia.

Käyttötarkoituksen kannalta välttämättömimmät ominaisuudet ovat riittävät kulmaukset, niin etu- kuin takaraajoissakin. Ulkomuodon haasteena on ehkä joillakin yksilöillä hyvin pieni tai suuri koko, jopa alle/yli rotumääritelmän. Pienuutta ilmenee enemmälti tuontikoirissa ja vastaavasti suurikokoisuutta joissakin kotimaanlinjoissa. Jalostusvalinnoissa on tarpeen vaatiessa mahdollisuus kiinnittää huomiota kyseisiin seikkoihin.

Näyttelyistä saatujen laatumainintojen perusteella rotu on varsin hyvin ulkomuodollisesti rotumääritelmän mukainen.

Taulukko 11. Näyttelykäynnit 2011–2020 syntyneillä koirilla.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL
Pentuluokka 7-9 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Junioriluokka	110 tulosta	50 tulosta	18 tulosta	1 tulosta	8 tulosta	3 tulosta
Nuorten luokka	70 tulosta	24 tulosta	9 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	1 tulosta
Avoin luokka	172 tulosta	83 tulosta	18 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	2 tulosta
Käyttöluokka	14 tulosta	6 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
Valioluokka	16 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Veteraaniluokka	24 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Yhteensä	406 tulosta	166 tulosta	48 tulosta	3 tulosta	11 tulosta	7 tulosta

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellinen jalostuksentavoiteohjelma on ollut voimassa ohjelmakauden 2013 – 2017, joka on myös rodun ensimmäinen voimassa oleva ja Suomen Kennelliitossa hyväksytty tavoiteohjelma. Tämän lisäksi voimassa olevaan tavoiteohjelmaan tehtiin päivitys vuonna 2016.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Terveys- ja luonneominaisuuksien pitäminen vahvalla tasolla.	Käytetty jalostukseen terveitä ja rodunomaisen luonteen omaavia koiria. Jalostustoimikunnalla on käytössään 2015 vuoden lopusta alkaen terveysriskilaskuri, jonka läpi yhdistelmät ajetaan.	Uusia perinnöllisiä sairauksia on tullut jalostustoimikunnan tietoon hyvin vähän. Ohjelmakauden aikana jalostustoimikunnan tietoon tuli 6 kpl uusia perinnöllisiä sairauksia ja vikoja. Luonneominaisuudet ovat lähes poikkeuksetta rodussa täysin rotumääritelmän mukaisia vuosikirjan tilaston mukaan. Viimeisen kahden vuoden aikana ei terveyden vuoksi ole suljettu yhtään yhdistelmää.
Jalostuspohjan laajentaminen	Jalostukseen suositeltu käytettäväksi tuontikoiria. Kannustettu tuontikoirien omistajia käyttämään koiriaan jalostukseen.	Jalostuspohjaa on ohjelmakaudella saatu laajennettua. 6 tuontikoiraa on kotimaisten koirien lisäksi viimeisen neljän vuoden aikana käytetty jalostukseen.
Rekisteröintimäärän kohottaminen	Käytetty entistä leveämmin jalostukseen tuontikoiria, joiden kautta saatu luotua uusia linjoja.	Rekisteröintimäärä kohosi hieman 2013-2017, mutta ei riittävästi ja on kääntynyt nyt huolestuttavaan laskuun. Vuonna 2019 rekisteröitiin 22 pentua.
Metsästysominaisuuksien kohottaminen (erityisesti hakuominaisuus).	Jalostustoiminnassa ei pyritty suosittelemaan kahta huonosti hakevaa koiraa paritettavaksi. Mahdollisuuksien mukaan suositeltu aina koiraa jalostuskumppaniksi, joka tukee toisen huonompaa ominaisuutta. Useassa yhdistelmässä on toisena	Käyttökokeissa käyntimäärät eivät ole merkittävästi kohonneet, mutta käyttökokeissa käyneiden koirien hakuominaisuudet ovat olleet pääsääntöisesti hyviä rodun käyttötarkoitukset huomioiden.

	osapuolena ollut käyttökoetuloksen omaava koira.	
Pitkäaikaisen sukusiitosprosentin laskeminen n. 3 % (8 sukupolveen laskettuna). Sukukatokertoimen osalta tavoitellaan lukua 0,90 (4 sukupolveen laskettuna).	Käytetty runsaasti tuontikoiria jalostukseen. Kotimaisten koirien kanssa on yhdistetty tuontikoiria.	Kymmenen vuoden pitkäaikainen ss-% ka on 1,63 %. Kolmen edellisen vuoden sukukatokertoimet ovat olleet 1 (4 sukupolvea).
Ulkomuodollinen tavoite on pitää rotu ihannekorkuisena ja rungoltaan oikean mittaisena	Tähän ei ole erityisesti tarvinnut kiinnittää huomiota.	Tavoiteohjelman aikana rodun SERT palkittujen koirien koko on ollut keskimääräisissä lukemissa.

Rakennevikojen osalta tutkittuja koiria on, niin vähän, ettei niiden pohjalta pysty tekemään isompia johtopäätöksiä rodussa mahdollisesti ilmenevistä ongelmista. Jalostusohjeessa suositellaan tutkituttamaan astutettavat koirat.

Harvalukuisessa rodussa vuosittaisiin rekisteröintimääriin vaikuttavat helposti muutama suunniteltu astutus, jotka ovat jostain syystä epäonnistuneet. Lisäksi astutuksiin ovat vaikuttaneet käyttöominaisuuksiltaan astutuskelpoisten narttujen vähäinen lukumäärä sekä se, että kasvattajia on vähän. Monet koiran omistajat epäröivät astuttaa narttujaan.

Käyttökoetuloksia tulisi varmasti runsaamminkin, mikäli koiran omistajat olisivat rohkeampia käyttämään koiriaan kokeissa. Täytyy muistaa, että ve-laika rodulla ei tarvitse aina tavoitella ensimmäiseen palkintosijaan oikeuttavaa tulosta, vaan luokkatulos ylipäätään on riittävä viemään rotua eteenpäin.

Kaikille koirille, jotka pyysivät jalostusneuvontaa, pystyttiin löytämään jalostusohjeen puitteissa sopiva urosvaihtoehto.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Tärkeänä tavoitteena kaudella on jalostuspohjan laajentaminen ja rekisteröintimäärien lisääminen, mutta tätä ei voi tehdä käyttöominaisuuksien tai rodun terveyden kustannuksella. Varsinkin narttujen omistajia täytyy rohkaista pentueiden suunnitteluun ja saada siten pentuemäärät kasvuun. Tuontikoirien jalostuksellinen käyttö tulisi pyrkiä saamaan mahdollisimman monipuoliseksi ja sitä kautta suurin mahdollinen hyöty tuontikoirista jalostuspohjan laajennukseen ja rekisteröintimäärien kohottamiseen. Tämän ohella on tärkeää pyrkiä säilyttämään jäljellä olevien vanhojen linjojen jatkuvuus ns. kotimaisella koirakannalla. On myös tärkeää, että muodostuu uusia linjoja vanhoja linjoja yhdistelemällä tuontikoiriin. Tällä kokonaisuudella saadaan muodostettua elinvoimaista jalostusmateriaalia tulevaisuuteen. Tätä kautta saadaan myös pitkäaikainen sukusiitosprosentti pysymään tavoitellussa 3-4 % välissä, kahdeksaan sukupolveen laskettuna. Sukusiitoksen on pysyttävä kuitenkin alle 6,25 %, kahdeksaan sukupolveen

laskettuna. Sukukatoprosentti suositeltaisiin 4 sukupolven taakse laskettuna ja siellä tavoiteltaisiin lukua 0,90. Tämä pohjautuu yleiseen Suomen kennelliiton jalostusstrategiaan.

Venäläis-eurooppalaisen laikan jalostuksessa pyritään pitämään terveys- ja luonneominaisuudet vähintäänkin yhtä vahvoina kuin ne ovat tällä hetkellä. Metsästyspystykorvana venäläis-eurooppalainen laika on terve rotu, jolla on ilmennyt vähäisissä määrin perinnöllisiä sairauksia. Monipuolinen riistavietti tulee säilyttää ja se on otettava tarkoin huomioon myös jalostustoiminnassa. Ohjattavuutensa ansiosta venäläis-eurooppalainen laika voidaan kouluttaa eri riistalajeille isännän toiveiden mukaan. Tarkoitus ei ole jalostuksellisesti ohjata näitä koiria toimimaan vain jollekin tietylle riistalle, vaan koetetaan huomioida jalostuksessa sen monimuotoinen toimivuus eri riistalajeille mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi jalostuksessa on otettava huomioon pyrkimys yleisesti rodun metsästysominaisuuksien kohottamiseen sen eri osa-alueilla. Varsinkin riistan haku ominaisuuksiin täytyy kiinnittää entistä suurempaa huomiota jalostuksen näkökulmasta.

Ulkomuodollisesti rotu on varsin yhtenäinen ja rotumääritelmästä ei ole syytä poiketa. Ulkomuodollisena tavoitteena on pitää koira ihannekokoisena ja rungoltaan oikean mittaisena korkeuteen nähden. Tuontikoirien osalta on huomattavaa, että Baltian maista tuodut koirat ovat pääsääntöisesti pienikokoisempia ja vastaavasti Venäjältä tulleet koirat suurikokoisempia.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostustoimikunta suosittelee terveystutkimuksia jalostukseen käytettäville koirille. Jalostuspalsta A:lle hyväksytään vain yhdistelmä, jonka molemmat vanhemmat ovat lonkka- ja kyynärkuvattuja. Metsästys- ja terveyskyselyiden teettäminen on myös vaatimuksena jalostusneuvonnan antamiselle. Lisäksi jalostusohjeessa kannustetaan MyDog DNA-tutkimuksiin. Vaikka toistaiseksi tutkimuksissa ei ole löytynyt paneelissa esiintyviä sairauksia, DNA-tutkimuksilla kerätään tietoa tulevaisuutta varten. Jos DNA-tutkimuksissa koira osoittautuu jonkin sairauden kantajaksi, vaaditaan myös parituksen toiselta osapuolelta DNA-tutkimus todistamaan, etteivät molemmat kanna samaa sairautta.

Käyttöominaisuuksien kartoittamiseen ja parantamiseen jalostustoimikunta on laatinut koirille pisteytysjärjestelmän, jossa pisteitä jaettaessa otetaan huomioon jalostukseen käytettävän koiran sekä sen vanhempien ja esivanhempien edesottamukset koe- ja metsästyskäytössä. Lisäksi astutettavalle parille annetaan terveyspisteitä mahdollisista terveystutkimuksista, joilla pyritään kartoittamaan kyseisiä sairauksia kantavat koirat. Perinnöllisiä sairauksia sairastavaa koiraa ei käytetä jalostukseen. Jaostolla on käytössään terveysriskilaskuri, jonka tarkoituksena on tuottaa lisätietoa paritettavan yhdistelmän terveydestä. Terveystiedot pohjautuvat ilmoitettuihin terveystietoihin. Laskuri tuo esille vain niiltä osin sairaudet, mitä koiranomistajat ovat jalostustoimikunnalle ilmoittaneet.

Koekäyntien vähäisyyden vuoksi jaosto kerää tietoja metsästysominaisuuksista koirien omistajilta jalostuspisteytyksen tueksi. Kyselyssä tiedustellaan koiran eri edesottamuksia metsästyskäytössä (hakulaajuus ja nopeus, riistan seuraaminen, haukkutyöskentely, kiinnostuksen kohteet eri riistalajeille, rohkeus).
Koiran omaehtoinen riistanhakuominaisuus ja metsästysvietti nousevat käyttöominaisuuksista eniten tarkasteluun. Jalostuskäyttöön pyritään saamaan mahdollisimman monta laajan haun ja vahvan metsästysvietin omaavaa koiraa. Lisäksi jalostuksessa täytyy huomioida kompensoiva vaikutus eri

metsästysominaisuuksien jalostamisessa. Kompensoivalla vaikutuksella tarkoitetaan sitä, että jalostukseen pyritään valitsemaan sellaiset kumppanit, jotka täydentävät toistensa puutteellisia ominaisuuksia.

Pyritään parituksissa siihen, että säilytetään mahdollisimman moni metsästyskäytössä oleva koira jalostuksen parissa, jottei tehollinen populaatio laskisi. Yhteen ei tarkoituksenhakuisesti saateta kahta huonosti hakevaa, vaan pyritään täydentämään paremmalla kumppanilla toisen heikompaa ominaisuutta. Rodun tunnetuksi tekeminen sen parhailla ominaisuuksilla on paras konsti rekisteröintimäärien kohottamiseen.
Kokonaissukusiitosprosentti saadaan pysymään alle 6,25 %, mutta tavoiteltuun 3 -4 % (kahdeksaan sukupolveen laskettuna)väliin täytyy jalostuksessa järkevästi käyttää tuontikoiria. Geenipohjan laajentamisen vuoksi olisi tärkeää, että lähes jokainen metsästyskäytössä oleva tuontikoira saisi yhden pentueen. Tämä sen vuoksi, että saataisiin laajennettua geenipohjaa ja nähtäisiin koiran jalostuksellinen arvo periyttämisen suhteen. Kotimaisten koirien jalostuksellinen käyttö tulee myös saada runsaammin hyödynnettyä.
Nykyisten rekisteröintimäärien vallitessa suositellaan että, koiralla on mahdollisuus 15 jälkeläiseen elinaikanaan. Jalostustoimikunnalla on kuitenkin mahdollisuus käyttää harkintaansa ja poiketa enimmäis-jälkeläismäärästä, mikäli se katsoo, että lisäpentue olisi rodun monimuotoisuutta tai käyttöominaisuuksia tukeva.
Lisäpentue kuitenkin edellyttää, että koiralla on entuudestaan vähintään yksi pentue vierassukuisen tuontikoiran kanssa tai lisäpentue tulisi olemaan vierassukuisen tuontikoiran kanssa.
Astutukseen käytettävien koirien tulisi olla iältään vähintään 2,5 – 3 -vuotiaita. Tällä pyritään minimoimaan, etenkin tuontikoirien osalta se, että esiintyykö koirissa mitään perinnöllisiä sairauksia. Monet perinnölliset sairaudet puhkeavat todennäköisimmin jo kolmeen ikävuoteen mennessä.

Jalostusohje

Venäläis-eurooppalaisen laikan jalostusohje

(Tulee voimaan 1.1 2021)

Nartun omistaja Nartun omistajan tulee ottaa yhteyttä jalostustoimikuntaan hyvissä ajoin ennen suunniteltua astutusta (mielellään vähintään 2 kk ennen), ja ilmoittaa astutettava narttu ja mahdolliset urosvaihtoehdot. Neuvonta on voimassa 2 kk. Jalostusneuvontaa annetaan ennen astutusta. Mahdollisten omien urosvaihtoehtojen lisäksi jalostusneuvojalta saa lisää vaihtoehtoja. Jalostusneuvonta on rotua harrastaville henkilöille maksuton palvelu. Neuvonnan kautta kulkeneiden yhdistelmien astutusilmoitukset, jotka täyttävät edellytykset A tai B palstalle julkaistaan järjestön kotisivuilla ja järjestön jäsenlehdessä. Nämä ilmoitukset ovat laikajärjestön jäsenille maksuttomia. Muita yhdistelmiä ei julkaista järjestön toimesta. Nartun omistajan ei ollessa järjestön jäsen, niin ilmoitus maksaa 20 €.

Uroksen omistaja Jos uros täyttää jalostuksen tavoiteohjelman suositukset, tulisi sen omistajan ilmoittaa jalostusneuvojille yhteystietonsa uroksen mahdollista jalostuskäyttöä varten.

Jalostusluokat Venäläiseurooppalaiset laikat luokitellaan viiteen jalostusluokkaan omien ja jälkeläistensä koetulosten perusteella. Koetuloksiksi hyväksytään rodunomaisten käyttökokeiden tulokset, joita ovat

hirven- ja linnunhaukkukoe sekä karhunhaukkutaipumuskoe. Hyväksytty karhunhaukkutaipumuskoe vastaa jalostusluokkaa A++. Karhunkaato metsästystilanteessa rinnastetaan pisteytyksessä hyväksyttyyn karhunhaukkutaipumuskokeeseen. Karhunkaatotilanteesta toimitetaan sähköisellä lomakkeella (löytyy järjestön sivuilta) kirjallinen selvitys yksityiskohtaisesti todistajan vahvistamana.

JALOSTUSLUOKAT ANTAVAT PISTEITÄ SEURAAVASTI:

Jalostusluokka	Pisteet 1. sukupolvi	Pisteet 2. sukupolvi	Pisteet 3. sukupolvi
A	20	10	5
B	10	5	2,5
C	5	2,5	1,25
D	0	0	0
lisämerkintä ++	korottaa 100%	korottaa 100%	korottaa 100%
lisämerkintä +	korottaa 50%	korottaa 50%	korottaa 50%

Terveydellisten tutkimusten mukaan tulevat pisteet:

Yhdistelmän koirat saavat jalostuspisteytykseen terveystutkimuksista pisteitä seuraavasti:

MyDogDna - geenitesti	10 pistettä
Polvitutkimus	5 pistettä
Silmätutkimus	5 pistettä
Lonkkakuvaus	5 pistettä
Kyynärtutkimus	5 pistettä

KOIRIEN LUOKITUS KOETULOSTEN PERUSTEELLA:

Jalostusluokka	Urokset	Nartut
A++	KVA, KARH1	KVA, KARH1
A+	2 x HIRV 1, 2xLINT1, tai luokkatulos kahdesta eri koemuodosta	HIRV 1, LINT 1, tai luokkatulos kahdesta eri koemuodosta
A	HIRV 1, LINT 1	HIRV 2, LINT 2
B	HIRV 2, LINT 2	HIRV 3, LINT 3
C	HIRV 3, LINT 3	Ei tulosta, käytetään metsästykseen
D	Ei tulosta, käytetään metsästykseen	Ei käytetä metsästyksessä
E	Ei jalostukseen sukurasitteiden vuoksi	Ei jalostukseen sukurasitteiden vuoksi

KOIRIEN LUOKITUKSET PERIYTTÄMISEN PERUSTEELLA:

Jalostusluokka	Urokset ja nartut

+	A ja B luokan koirille, jonka jälkeläisistä vähintään kaksi koiraa on palkittu käyttökokeessa ja jälkeläiset vähintään kahdesta eri yhdistelmästä
A	A jälkeläinen
B	2 B jälkeläistä
C	B jälkeläinen
D	-

Jalostusohjeistuksen vaatimukset

A palstalle tulevan yhdistelmän yhteispistemäärän tulee olla vähintään 55 **pistettä.**
Molempien vanhempien tulee olla metsästyskäytössä.
Molempien vanhempien tulee olla terveystutkittuja (lonkka-,ja kyynärkuvattuja).
Tulos lonkkakuvista tulee olla vähintään C. Kahden C-lonkkaisen keskinäistä paritusta ei sallita.
Tulos kyynärkuvista tulee olla vähintään 2. Kahden 2-kyynäräisen keskinäistä paritusta ei sallita.
Jos DNA-testissä koira on todettu jonkun sairauden/ei toivotun ominaisuuden kantajaksi,tulee parituksessa toisen osapuolen olla DNA-testattu ja todettu terveeksi samaisen sairauden tai ei toivotun ominaisuuden osalta.
Jalostuspisteiden täyttyessä ja metsästyskäytön puuttuessa, yhdistelmä ei tule saamaan hyväksyntää.
Metsästys- ja terveyskyselyt täytyy palauttaa ennen astutusta.
Yhdistelmän molemmilla koirilla tulee olla näyttelystä vähintään laatuarvosana H (hyvä).
Jalostukseen käytettävillä koirilla on enintään 15 jälkeläistä elinaikanaan.
Uusinta-astutuksessa jalostustoimikunta harkitsee hyväksynnän tapauskohtaisesti (jälkeläismäärä ensimmäisestä pentueesta ja onko jälkeläisiä muista yhdistelmistä).
Yhdistelmän koirissa ei saa esiintyä perinnöllisiä sairauksia. Terveysriskilaskurin antama tulos ei anna kohonnutta terveysriskiä.
Sukusiitosasteen on oltava alle 6,25 % kennelliiton jalostustietokannan mukaan (8-sukupolveen laskettuna).
Tuontikoira ei saa käyttöominaisuuksien mukaan jalostuspisteitä, ennen kuin haukkuu tuloksen, jonka jälkeen tulos kartuttaa myös vanhempien pisteitä (esim. koiran edellytys A- luokkaan - vanhempien luokaksi B – isovanhempien luokaksi C).
Tuontikoirien keskinäiselle paritukselle (jalostuspisteraja ei täyty) jaosto antaa hyväksynnän, jos se katsoo muutoin yhdistelmän olevan jalostuskelpoinen.
Ulkomaisen uroksen käyttöön jaosto antaa harkintansa mukaan hyväksynnän jalostuksellisten kriteerien täyttyessä (terveys, geenipohjan laajeneminen). Nartun omistaja ottaa hyvissä ajoin yhteyttä jaostoon ja kertoo suunnittelemansa astutuksen ja toimittaa tarpeelliset tiedot ulkomaisesta uroksesta.

ASTUTUSPALSTA

A palsta - yhdistelmät täyttävät jalostusohjeistuksen kaikki vaatimukset:

- yhdistelmä, joka täyttää jalostusohjeen vaatimukset hyväksytylle yhdistelmälle
- tuontikoirien keskinäinen paritus, jos muut jalostukselliset ehdot täyttyvät
- ulkomaisen uroksen käyttö parituksessa jalostusehtojen täyttyessä

B palsta - yhdistelmät eivät täytä jalostusohjeistuksen kaikkia vaatimuksia:

- yhdistelmän jalostuspistemäärä jää vajaaksi
- terveysriskilaskuri antama tulos, kohonnut terveysriski
- yhdistelmän sukukerroin >6,25 % (8-sukupolveen laskettuna)
- yhdistelmässä ei ole käytetty jalostusneuvontaa ennen astutusta, muutoin yhdistelmä jalostusohjeen mukainen.
- jälkeläismäärä ylittyy
- yhdistelmän koiralla näyttelystä saatu laatuarvosana T

Seuraavat seikat estävät pääsyn kummallekin palstalle:

- puuttuu metsästys ja terveyskysely
- perinnöllisen sairauden riski yhdistelmässä, terveysriskilaskuri antaa hylätyn tuloksen
- lonkkakuvauksessa tulos D, kyynärkuvauksessa tulos 3.
- puuttuu näyttelytulos
- JTO:n vastainen jälkeläismäärä
- JTO:n vastainen yhdistelmän uusiminen
- yhdistelmässä esiintyvä koira ei ole metsästyskäytössä

Jalostustoimikunta voi käyttää harkintaansa näistä ohjeista poiketen, mikäli se katsoo, että yhdistelmässä on sellaisia seikkoja, jotka ovat jalostuksellisesti tärkeitä rodulle.

Astutuspalstoille yhdistelmät pääsevät heti, kun astutus on tapahtunut.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Venäläis-eurooppalainen laika on metsästyskoira ja jalostukseen tulee käyttää niitä koiria, jotka ovat osoittaneet kykynsä metsästyksessä tai metsästyskokeissa. Rodunomaisia metsästyskokeita ovat hirvi-, karhu- ja lintukokeet. Erityisesti jalostussuosituksissa on huomioitava koirat, joilla on käyttökoetulos vähintään kahdelta eri riistalajilta. Koekäyntien vähäisyyden vuoksi jalostustoimikunta hyödyntää lisäksi koiran omistajille suunnattuja metsästysominaisuuskyselyjä suunniteltaessa yhdistelmiä. Jalostustoimikunta kerää metsästys- ja terveyskyselyiden avulla koirien omistajilta tietoa koirien käyttö- ja terveysominaisuuksista jalostustoiminnan tueksi. Metsästysominaisuus kysely on käyttökokeiden rinnalla toinen tärkeä tietolähde koirien käyttöominaisuuksien kartoittamiseen. Näiden avulla jalostustoimikunta pystyy ottamaan jalostusvalinnoissa huomioon yksittäisiä koirien ominaisuuksia, joilla pyritään vaikuttamaan koko rodun osalta käyttöominaisuuksien parantamiseen.

Koirien omistajille suunnatut terveyskyselyt auttavat poimimaan koirissamme mahdollisesti esiintyviä vikoja ja sairauksia. Turvataksemme rodun säilymisen terveenä, perinnölliset sairaudet on otettava huomioon

jalostusvalinnoissa. Kaikki jalostukseen käytettävät koirat tulee olla terveitä. Jalostustoimikunta käyttää hyödykseen terveysriskilaskuria, joka laskee yhdistelmälle terveysriskilukua. Tämä helpottaa jalostustoimikuntaa tekemään näkyväksi koirien sukutaulussa ilmenevät perinnöllistä sairautta sairastavat koirat. Laskuri ottaa huomioon sairaat koirat, sairaan pentusisaret, vanhemmat sekä puolisisaret.

Jalostusohjeessa on asetettu hyväksytylle yhdistelmälle näyttelytulos yhdeksi jalostuskriteeriksi. Tällä pyritään siihen, että koira on ulkomuodollisesti ja luonteeltaan rotumääritelmän mukainen. Lisäksi näyttelytuloksesta selviää, ettei uroksilla esiinny kivespuutoksia sekä jalostukseen käytettävillä koirilla on rotumääritelmän mukainen purenta. Ulkomuodon kokonaisvaltaista kehitystä seurataan näyttelytuloksista. Näyttelytuomareiden tulisi noudattaa arvostelussaan rotumääritelmää. Erityisesti jalostustoimikunnan on seurattava ERI/SERTILLÄ palkittujen koirien kokoa. Ulkomuodolla on merkitystä, mikäli koira on osoittanut kykynsä metsästyksessä. Pelkkä ulkomuodollisesti kaunis yksilö on rodunjalostuksen kannalta merkityksetön.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on jakaa tietoa kasvattajille rodun nykytilasta ja jalostustavoitteista. Näiden jalostuksellisten tavoitteiden täyttymiseksi on laadittu jalostusohje, jonka mukaan rodun jalostamista tulisi viedä eteenpäin haluamamme päämäärän saavuttamiseksi. Kannustetaan koiran omistajia käyttämään koiriaan käyttökokeissa ja näyttelyissä.

Jalostus- ja geenipohjan pitämiseksi seurataan ss %, joka pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena. Tavoitteena on pitää keskiarvo alle 4 %. Yksittäisen suositeltavan yhdistelmän sukusiitosaste saa olla enintään 6,25 % laskettuna 8 sukupolven mukaan täyttääkseen jalostusohjeen A luokituksen.
Yksittäisten urosten liikakäyttö on haitallista koko populaation kannalta ja yhden koiran maksimi pentumäärä saisi olla enintään 4 pentuetta tai 15 pentua. Karhunhaukkutaipumuskokeen hyväksytty suoritus vastaa koepalkintoa. Uusien linjojen luominen tuontikoirien avulla edesauttaa geenipohjan pitämistä riittävän laajana.
Laika lehdessä julkaistaan jaoston toimesta artikkeleita liittyen rodun nykytilaan ja jalostuksellisiin tavoitteisiin. Pyrittäisiin, että mahdollisimman monet rotua harrastavat kasvattajat ja koirien omistajat olisivat tietoisia rodun jalostustavoitteista ja mihin suuntaan sitä tulisi ohjata, niin käyttöominaisuuksien kuin terveydenkin suhteen. Vuosittain jalostuspäivillä ja rotujärjestön vuosipäivillä pidetään jalostustoimikunnan toimesta rotukohtainen katsaus sen hetkisestä tilanteesta.

Jalostustoimikunta tarjoaa nartunomistajille sopivia urosvaihtoehtoja huomioiden molempien koirien edesottamukset metsästysominaisuuksissa, jotta saataisiin mahdollisimman parhaiten toisiaan täydentävä yhdistelmä toteutumaan.

Jaosto tulee jakamaan avoimesti ja tasapuolisesti tietoa rodusta ja yhdistelmistä pennun ottajille ja uusille rotua harrastaville henkilöille.

Jaosto tulee kannustamaan tuontinarttujen omistajia pennutukseen. Jokaiselta tuontinartulta olisi hyvä saada vähintään yhdet pennut sopivan uroksen kanssa laajentamaan rotumme jalostuspohjaa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Populaatio ja terveys

VAHVUUDET	**HEIKKOUDET**
- terve, vähän periytyviä sairauksia - keskimääräinen sukusiitoskerroin alhainen	- kotimaisten linjojen sukutauluissa esiintyy samoja koiria, sukukerroin kasvaa - pieni populaatio, käyttökoetuloksien vähäisyys - astutukseen käytettävien narttujen määrä vähäinen - muutamat kasvattajat eivät ole jalostusneuvonnan piirissä
MAHDOLLISUUDET	**UHAT**
- uutta jalostusmateriaalia saatavissa ensisijaisesti Venäjältä ja Baltiasta - nostaa suosiotaan terveimpänä metsästyspystykorvana	- sairaudet pidetään piilossa - rodun kiinnostus laskee - koetuloksen omaavien koirien liiallinen käyttö - sukusiitoksen kohoaminen - kasvattajamäärän väheneminen - jalostusohjeesta piittaamattomuus

Luonne- ja käyttöominaisuudet

VAHVUUDET	**HEIKKOUDET**
- hyvä ja sosiaalinen luonne - moniriistakoira - riistaverisyys - erittäin hyvä suuntavaisto - ohjattavuus	- rodun taantuminen käyttökoetuloksien vähäisyydestä johtuen - jalostuspohjan kapeuden vuoksi käyttöominaisuuksien heikkeneminen - kaikista koirista ei saada tarvittavia tietoja
MAHDOLLISUUDET	**UHAT**
- monikäyttöisyys eri riistalajeille	- suosio laskee metsästyskoirana - suosio nousee näyttely- ja seurakoirana - ulkomuoto nousee määräävimmäksi tekijäksi - jalostusohjeesta piittaamattomuus - riistaeläinten väheneminen

Ulkomuoto ja rakenne

VAHVUUDET	**HEIKKOUDET**
- yhtenäinen ulkomuoto	- ulkomuodon liiallinen ihannointi

- soveltuu kotimaisiin sää- ja maasto-olosuhteisiin	
MAHDOLLISUUDET - valinnan mahdollisuus	**UHAT** - koirat menevät näyttelyihmisille - liiallinen ulkomuodon ihannointi vähentää metsästyskoirien käyttöä jalostukseen - jalostusohjeesta piittaamattomuus

6.4.1 Varautuminen ongelmiin

RISKI	SYY	VARAUTU-MINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	TOTEUTUESSAAN MERKITSEE
Sukusiitos-% nousee	Jalostusneuvontaa ei käytetä, eikä jalostussuosituksia noudateta	Seurataan ss-%	Valistetaan kasvattajia ja harrastajia tuomalla esiin riskit. Uusien, eri sukuisten koirien tuonti ulkomailta.	Geenipohja kaventuu. Sairaudet lisääntyvät, hedelmällisyys ja pentuekoot pienenevät sekä pentujen elinvoima vähenee
Sairauksia piilotellaan	Kasvattajan omaetu	Terveystutkimukset, terveyskyselyt, terveysriskilaskuri	Tiedotetaan ja rohkaistaan kasvattajia ilmoittamaan koirien sairauksista ja vioista.	Perinnöllisten sairauksien kohoaminen rodun sisällä.
Metsästys ja käyttökokeisiin osallistuminen vähenevät	Harrastajien passiivisuus	Harrastajien aktivointi	Koekäyntikynnyksen madaltaminen ensikertalaisille ja siinä avustaminen.	Hyvää ja tarvittavaa ainesta jää rodunjalostuksessa käyttämättä.

Rodun suosio ei nouse	Rodun monipuolisuutta ja hyviä metsästysominaisuuksia ei tunneta	Lisäämällä rodun tunnettavuutta	Tiedottamalla käyttöominaisuuksista ja muista rodun hyvistä piirteistä. Parhaiden yksilöiden saaminen mestaruuskokeisiin	Geenipohja kapenee entisestään, sairaudet lisääntyvät.
RISKI	**SYY**	**VARAUTUMINEN**	**MITEN VÄLTETÄÄN**	**TOTEUTUESSAAN MERKITSEE**
Ulkomuodon liiallinen ihannointi	Korostetaan liikaa näyttelymenestyksiä	Korostamalla käyttöominaisuuksia	Suunnataan pennut aktiivimetsästäjille ja palkitaan käyttötuloksista kasvattajia ja harrastajia.	Metsästysominaisuudet kadotetaan ja rotu siirtyy seura- ja näyttelykoiraksi
Kasvattajien vähyys	Jalostustoiminta ei kiinnosta, rotu ei kiinnosta	Pentujen ohjautuvuus jalostustoiminnasta kiinnostuneille tahoille	Narttujen omistajien aktivoiminen jalostustoimintaan	Koirien suosio hiipuu pentujen saatavuuden vaikeudesta johtuen
Käyttöominaisuuksien heikkeneminen	Tuontikoirien kotimaan erilainen metsästyskulttuuri	Seurataan tuontikoirien metsästysominaisuuksia omistajille suunnattujen metsästyskyselyjen avulla	Jalostuksessa huomioidaan koirien heikot ja vahvat ominaisuudet. Täydennetään jalostusvalinnoilla kumppanin puutteita.	Geenipohja supistuu entisestään. Metsästysominaisuuksien heikkeneminen yleisesti rodussa.
Jalostusohjeesta piittaamatto-	Oman edun tavoittelu ja epätietoisuus rodun	Pennun ottajien seulonta/valinta kasvattajien	Jalostusohjeen tekeminen tunnetuksi ja	Metsästys ja terveysominaisuuksien

muus	nykytilasta	toimesta.	sen merkityksen korostaminen rodun kehittymiselle.	heikkeneminen.
Ihanne koon pienentyminen	Tuontimaan jalostusvalinnat	Seurataan näyttelytulok-sista koirien kokoja ja suosituksissa otetaan tämä seikka huomioon	Siitoskoirien valinnassa täytyy huomioida, että ei kahta alarajan koiraa pariteta keskenään	Koon pienenemisen seurauksena koira ei vastaa täysin rotumääritelmän ihannekokoa

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Alla on lueteltu toimenpiteitä joiden avulla seurataan jalostustavoiteohjelman toteutumista. Ne ovat eräänlaisia mittareita, joiden avulla konkreettisesti pystytään arvioimaan edistymisen tulokset. Pääpaino on asetettu rodun terveydelle, käyttöominaisuuksille ja populaation laajuudelle. Taulukossa on ohjeet seurannan toistuvuudesta. Jalostustoimikunnan tehtävänä on seurannan toteuttaminen ja raportointi hallitukselle sekä tehdä arviointi, miltä osin tavoitteet on saavutettu. Vuosiraportti tulee esittää järjestön vuosikokouksessa (maaliskuu), siinä laajuudessa, kuin tarvittava aineisto on ollut käytettävissä. Jaoston vetäjän vastuulla on kyseisten asioiden dokumentoinnista huolehtiminen.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on vuosittain seurata rodun tilaa ja niiltä osin, sillä on mahdollisuus tehdä vuositasolla tarvittavia muutoksia jalostuksentavoiteohjelmaan, jos jokin seikka olennaisesti on muuttunut. Näitä asioita ovat muutokset rodun terveydellisissä asioissa, pentuemäärät jalostukseen käytetyille koirille, tarpeen mukainen jalostuspisteytyksen muuttaminen tai jalostuksellista lisäarvoa tuottavien seikkojen huomioon ottaminen pisteytyksessä. Nämä muutokset tarvitsevat aina rotujärjestön hallituksen päätöksen. Suomen Kennelliiton yleisen jalostusstrategian vastaisia muutoksia ei ole mahdollista tehdä.

Vuotuiset Pystykorvien jalostuspäivät järjestetään yhteisesti rotujärjestöjen toimesta, jossa jalostustoimikunnan toimesta esitellään venäläis-eurooppalaista laikarotua. Tilaisuudessa kerrotaan rodun vuosittaisesta nykytilasta ja ajankohtaisista asioista.

Terveys ja populaatio

TOIMENPIDE	**TOISTUVUUS**
- sukusiitosasteen keskiarvon seuranta ja prosentuaalinen osuus tavoiteohjelman ylittävistä arvoista	- vuosittain
- terveyskyselyjen pohjalta listaus esiintyvistä terveydellisistä tekijöistä ja vioista	- vuosittain
- terveystutkimusten seuranta (lonkkakuvaukset, silmätutkimukset)	- vuosittain
- vuosittain seurataan terveyslaskurin antamia tuloksia	- vuosittain

- seurataan rekisteröintien kehitystä	- vuosittain

Luonne- ja käyttöominaisuudet

TOIMENPIDE	TOISTUVUUS
- luonneominaisuuksien poiminta näyttelytuloksista	- vuosittain
- koekäyntien tulosten seuranta ja tilastointi	- vuosittain
- kasvattajien toiminnan tulokset	- vuosittain
- jalostukseen suositeltavien urosten listaus syntymävuosittain	- vuosittain
- jalostukseen käytettyjen koirien listaus (pentueet)	- vuosittain

Ulkomuoto

TOIMENPIDE	TOISTUVUUS
- sertillä palkittujen koirien koko, poikkeaminen ihannekoosta seuranta, jalostukseen käytettyjen koirien koon seuranta (ihannekoon pitäminen rotumääritelmän mukaisena)	- vuosittain
- vuosiyhteenveto näyttelytuloksista (kokonaisuuden seuraaminen ulkomuodollisesti)	- vuosittain
- jalostustarkastukset	- vuosittain

7. LÄHTEET

[1)] A. Golubejevin ja D. Furtovin alkuperäisteksteihin (käännös S. Laitinen ja Eila Kämäräinen). Alkuperäiset käännökset on julkaistu Laika-lehdissä vuonna 1988

[2)] Katariina Mäki 2006

[3)] *Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema*

[4)] ELL Päivi Vanhapelto ja ELL Anu Lappalainen

[5)] ELL Anu Lappalainen

[6)] http://www.koirakissaklinikka.fi/content/fi/11501/101/Sokeritauti.html

[7)] Suomen Kennelliitto, Jalostustietokanta (taulukko tiedot)